

SLOVENSKA STUDIJSKA KNJIZ. CELOVEC

K sp
NAŠ tednik
1957

070(436-863)

0077669

COBISS

SLOVENISCHE STUDIENBIBL.
KLINGENFURT

Naša tednik Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

9. leto / številka 1

V Celovcu, dne 3. januarja 1957

Cena 1 šilling

V novem letu:

Povratak na pravo pot

Leto, ki je za nami, je bilo nemirno leto. Ni nam prineslo resničnega mira in v tem je največje razočaranje, ki nam ga je pripravilo. Po drugi strani nam je bila prihranjena krvava vojna in za to moramo biti Bogu hvaležni. Bilo je zelo spremenljivo leto. „Hladno“ vojno v začetnih mesecih je pozneje otajala poletna „mirna koeksistenca“, a na koncu leta so pa iz podtalno tleče žerjave vzhodni Evropi ter na bližnjem Vzhodu zasikali visoki zubli plamenovi sovražstva in razdejanja, ki so grozili, da zanetijo nov svetovni požar, da pahnejo človeštvo v neizkrljivo bedo ter razdejanje, v grozo, ki presega sleherno človeško fantazijo.

V tem zaporedju upov in razočaranj, poguma in obupa, veselja in žalosti, človek le prerad zapade v brezbržnost, ki je najbolj gotova vodnica v zmoti in v napake. Ob razburljivih novicah iz mednarodne politike, o spopadih tu in tam, o uporih in krvavih intervencijah, o konferencah velikih in malih državnikov, pri zasledovanju nasprotstev med vesilami, ob tekmovalstvu dveh mogočnih vojaških blokov, v katera je razdeljen svet, smo le pogosto zabredli v prepričanje, da je vzrok današnjega nemira tekmovalstvo vesil za oblast nad svetom, skratka zgolj v političnih ambicijah, mogočnih, ki bi hoteli biti še mogočnejši.

V to zmešnjavo teme in mraka, ki ga motno ožarjajo krvavi prebiski nasilja, je z jasno besedo posvetil Kristusov namestnik na zemlji, papež Pij XII. V svojem božičnem nagovoru, ki ga je diplomatom iz vsega sveta, zbranim v Vatikanu, da sv. očetu v smislu ustaljene tradicije voščijo vesele praznike, prebral kardinal Tisserant, pravi naš vrhovni Nadpastir, da na človeštvu 20. stoletja teži „očitno nasprotje“, iz katerega se je porodil današnji nemir in nered. Človek, ki se opaja nad odkritji in iznajdbami svojega duha, s katerimi si je podvrget naravo in si jo naredil za služabnico, sanja v svojem zmagovalstvu nad snovjo, da bo s svojimi iznajdbami mogel ustvariti raj na zemlji, odrešiti človeštvo siromaštva in strahu ter mu dati trajni mir in srečo.

Med tem ko se po eni strani borimo za oblast nad svetom, se nam ta svet vedno znova izmika, podobno kot Faustu, kljub njegovim zvijačam in čarovnijam. Naše življenje je polno nasprotij. Govorimo o miru, a pripravljamo se na vojno. Trdimo, da ljubimo svobodo, da je leta najvišja vrednota človeškega življenja, istočasno pa dopuščamo najtežje kršitve te vrednote. Govorimo o veri, toda le preveč poredko Bog domuj v naših dušah.

Torej v nas samih je ta korenina zla, ki razdvaja naše življenje. „Ali bo mogel današnji človek premagati, najprej in predvsem v svoji duši, to strašno nasprotje, ki ga je sam ustvaril in čigar prva žrtev je postal on sam?“, nadaljuje papež. Odgovor nezmožljivega Učitelja je jasn. Očitno nasprotje, v katerega je zašlo moderno človeštvo, je prelom med življenjem in krščanstvom. Ta prelom je izvedel človek, ki se je prevzel zaradi odkritij in ustvaritev svojega duha. Prekinil je svoj trajni razgovor s Stvarnikom, z Bogom, ki mu je dal ta razum, da z njim spoznava in časti Njegovo veličino ter si z njim podvrže naravo. Prevzetni človek je mislil, da njemu svet ni treba več Bogi in njegovih nauk. Toda sredi lahkomišelnega poleta proti novim neslutnim odkritjem se ga je polotil nemir in negotovost, kajti postal je suženj lastnih stvari. In raj, ki ga je hotel ustvariti, se mu vedno znova izmika! Je to stara zgodba, ki se ponavlja že iz časa prvega človeškega para na zemlji.

Toda kakor je korenina zla v nas samih, tako je v nas samih tudi rešitev. Treba je premagati nasprotje v nas samih, kajti vojna, ki se je najbolj bojimo, divja vprav v naših srcih.

Zgodovina je polna zmot in povratkov k resnici. Človeštvo je vprav zaradi svobode, ki mu jo je kot najvišjo vrednoto njegovega dostojanstva dal Bog, večkrat zašlo na stranpota. Toda sposobnost naravnega spoznanja ter nadnaravnega milost sta mu vedno pokazali smer k edini Resnici. Zato sv. oče zaključuje svojo božično spomenico: „Človeštvo druge, tehnične revolucije ne more zavrniti klika božjega!“

Predsednik Körner za novo leto

Na novoletni dan je zvezni predsednik dr. Körner imel preko radia nagovor na avstrijsko ljudstvo. Navezal je na besede svojega predhodnika dr. Karla Rennerja, ki je v nekem nagovoru dejal med drugim: „Avstrijci si ne bomo nikdar več pustili vzeti poguma. Kdor je sam od mrtvih vstal — in to je tudi naša republika, — ta veruje v življenje in v bodočnost. Pojdite z močnim pogumom in zaupanjem na delo, kajti z nami je pravica in pamet.“

Proglasi strank

Tudi vodstvi obeh glavnih političnih strank sta izdala novoletne poslanice na svoje pristase. Tako v poslanici Ljudske stranke, kot tudi socialistične stranke leži glavni poudarek na ohranitvi gospodarskega ravnotežja, ohranitvi kupne moči šilinga ter

sodelovanju obeh strank pri delu za napredek države. Poslanica Ljudske stranke poudarja, da je bila izpolnjena obljuba uradništvu glede zvišanja plač, za novo leto pa napoveduje ta stranka izboljšanje zakona o socialnem zavarovanju ter ureditev družinskih doklad. Tudi omiljenje stanovanjske stiske in ureditev rent za kmete in samostojne podjetnike obljublja.

V socialistični poslanici pa je poudarjena potreba po zavarovanju doseženega življenjskega standarda prebivalstva, posebno delavskega sloja, in zagotovitev politične stabilnosti v deželi s tem, da bo sodelovanje med obema strankama resnično demokratično in se ne bo izrodilo v številčno prevlado ene stranke nad drugo. Ob zaključku opozarja spomenica, da bomo v letu 1957 volili novega državnega predsednika.

Na Madžarskem: Mrtvaške sveče

Novo leto, ki so ga po vsem svetu tostran „železne zaves“ praznovali ob bogato obloženih mizah s potoki pijač, je bil pri naši vzhodni sosedni Madžarski kaj žalosten. S 1. januarjem je stopil v veljavo odlok vlade Janosa Kadarja, s katerim je izgubilo delo in kruh veliko število delavcev po vsej deželi. Zaradi upora, stavk in pomanjkanja surovin so številne tovarne ustavile delo in zato se je morala vlada odločiti za ta težki korak. Natančnega števila odpuščenih delavcev niso objavili, toda iz dejstva, da je med odpuščenimi tudi 32.000 uradnikov, je moč sklepati na velik obseg odpustov, kajti odpuščen uradniki so postali odvisni v tovarnah, ki so morale ustaviti obratovanje.

Posebno težak je položaj v preskrbi z gorivom, ki ga je hudi mraz še poostрил. V mestih se zelo pozna tudi pomanjkanje stekla, kajti v Budimpešti in drugod so med boji bila razbita okna na celih mestnih predelih. Zaradi pomanjkanja stekla niso mogli nadomestiti zdrobljenih šip.

Državni predsednik Madžarske Istvan Do bi je naslovil na ljudstvo novoletno poslanico, v kateri ponavlja stare laži o „protirevolucionarjih“, ki so izrabili ljudstvo in ga nahujskali k upor, ter daje nove obljube za izboljšanje.

Ljudstvo je ravnodušno in o njegovem resničnem razpoloženju najbolj jasno pri-

čajo mrtvaške sveče, ki so jih ljudje prižgali v spomin padlih madžarskih borcev za svobodo na oknih stanovanj in na krajih najhujših bojov s komunistično policijo ter sovjetskimi četami.

Upor na Madžarskem je hudo prizadel tudi komunistično stranko samo, kot piše v listu „Neues Deutschland“ (ki izhaja v Vzhodni Nemčiji) član centralnega komiteja ogrske komunistične stranke Karoly Kiss. Pred uporom je stranka štela 1 milijon 200 tisoč članov, v zadnjih tednih so pa pregledali spiske članstva in so našli samo še 100 tisoč komunistov, ki so ostali stranki zvesti.

Zvišanje cen na Poljskem

Zvišanje cen za les in papir je odredila poljska vlada, da „vskladi“ cene s plačami, kot je izjavil tajnik poljske komunistične stranke Gomulka. Zato se bo pohištvo podražilo za 40 odst., a časopisi pa za 100 odstotkov. Obenem so zvišali plače nekaterim kategorijam delavcev, predvsem rudarjem. Odpravljeno je bilo tudi obvezno nedeljsko delo. Obenem pa je vlada pozvala rudarje, da vsaj za nekaj časa prostovoljno nadaljujejo z nedeljskim delom, da premostijo občutno pomanjkanje premoga sredi ostre zime.

Hruščev proti „lastnim potem“

Za novo leto je prvi oblastnik Sovjetske zveze, generalni tajnik sovjetske komunistične stranke Nikita Hruščev sprejel dopisnika češkega lista „Rude Pravo“ in mu dal nekaj ostrih izjav, ki kažejo, da bo sovjetska vlada v novem letu večkrat kazala zobe, tako somišljenikom kot protivnikom.

Hruščev je zopet govoril „o vojnih hujšakah na zapadu“ katerih načrti se pa bodo razbili ob skalnati volji Sovjetske zveze po miru. Zapadu je tudi naprtil krivdo za dogodke na Madžarskem.

Ostro je tudi obsodil nauk o „lastnih potih v socializmu“, kot ga je bil on sam družno z maršalom Titom lani proglasil v Moskvi. Sedaj je Hruščev izjavil, da je nauk o lastnih poteh v socializmu škodoval „socialistični skupnosti“ (reci komunistični) ter da je takozvani nacionalni komunizem „iznajdba sovražnikov delavskega razreda.“ Toda delavski razred je tako močan, da bo preprečil rušilno delo teh škodljivcev. Pri tem sta po sodbi zapadnih političnih krogov bili mišljeni Poljska in Jugoslavija.

Precejšnje presenečenje so zbudili sklepi nedavnega zasedanja osrednjega odbora ki-tajske komunistične stranke. Ta se je postavil popolnoma na moskovsko stališče in je

celo pohvalil Stalina, češ da je bil pod njegovo vlado dosežen velik napredek na mnogih področjih. Obenem je kritiziral načela, ki jih je proglasil maršal Tito v svojem nedavnem govoru v Pulju. Vendar sta spričo te nove, nepričakovane moskovsko-pekiške solidarnosti stališči Beograda in Varšave ostali neizpremenjeni. Kot odgovor na to je bil objavljen komunike o razgovorih med jugoslovansko in poljsko komunistično stranko, ki poudarja prijateljstvo in sodelovanje med obema državama.

Na Juž. Tirolskem morajo italijanski uradniki znati nemško — In pri nas?

Pod predsedstvom predsednika vlade Segnija je italijanska vlada sklenila, da bodo morali vsi uradniki, ki zaprosijo za nastavitve v Južnem Tirolu, polagati poseben izpit iz nemščine.

Državna pogodba za Avstrijo z dne 15. maja 1955 sicer predpisuje dva upravna in sodna jezika za jezikovno mešano ozemlje na Koroškem, tozadevnih sklepov dunajske vlade pa še ne poznamo. Verjetno vlada čaka, da poteče rok 18 mesecev, ko imajo veleposlaniki štirih velesil kontrolno nad izvajanjem državne pogodbe.

- KRATKE VESTI -

Temeljito spremembo gospodarskega ustroja je sklenil centralni komite sovjetske komunistične stranke, ki je zasedal v Moskvi od 20. do 24. decembra. V zaključni resoluciji je brati ostro kritiko dosedanjih napak, ki povečini izvirajo iz zapostavljanja industrije potrošnih dobrin in prid težki industriji, ki dela v pretežni meri za oboroževanje. Resolucija obljublja odpravo dosedanjih napak in večjo skrb za razvoj industrije potrošnih dobrin in kmetijstva.

V zapadni Berlin je pribežalo 15 študentov, ki so v sovjetski coni obiskovali višjo gimnazijo. Nekaj dni pred božičem so v njihovem razredu uprizorili „minuto molka“ za žrtve upora na Madžarskem. Oblasti so uvedle disciplinsko preiskavo in prosvetni minister Vzhodne Nemčije Lange je osebno podpisal odlok o njih izključitvi iz vseh vzhodnonemških šol.

S 1. januarjem je Posarje dokončno postalo del Zapadne Nemčije. V posarskih mestih so povsod sneli deželno in dvignili nemško državno zastavo. Uprava se bo polagoma prilagodila administrativnemu sistemu v Nemčiji. V Luksemburgu so predstavniki francoskega in nemškega zunanega ministrstva izmenjali ratifikacijske listine pogodbe o Posarju.

Krvava Silvestrova noč v Parizu

Med tem ko se je francoska prestolica kopala v morju luči in v živahnem razpoloženju pričakovala novo leto, so alžirski teroristi izrabili priložnost in izvedli več terorističnih akcij, ki bi naj Francozom pokazale, da plešejo — na vulkanu.

Skupina maskiranih mož je vdrla v dve veliki kavarni in streljala v množico. Se preden je prihitela policija, so napadalci pobegnili s tovornim avtomobilom. Sedem oseb je bilo mrtvih, nadaljnjih enajst pa ranjenih.

Poleg borbe proti Francozom pa uporni Alžirci obračunavajo tudi s svojimi rojaki, ki sodelujejo s Francozi. V bližini Pariza so našli zapuščen avtomobil, v katerem je ležal neki mrtvec Alžirec, a njegova težko ranjena spremljevalka je med prevozom v bolnico umrla.

Zmaga demokratičnih Slovencev na Goriškem

Na Goriškem so bile pred kratkim volitve v občinske odbore in pokrajinske svete. V občinah, kjer živijo pretežno Slovenci sta poleg italijanskih strank nastopili tudi dve slovenski listi. „Slovenska demokratska zveza“, ki združuje krščanske in narodne elemente, je tako v mestu Gorici kot v pokrajinskem svetu zaznamovala znaten porast glasov, dočim so takozvani „socialistično napredni Slovenci“, ki so se v nekaterih občinah povezali z italijanskimi komunisti, doživeli hudi poraz. Izgubili so znatno število glasov, ki so povečini šli v prid Slovenske demokratske zveze. V mestu Gorici je dobila lista Slovenske demokratske zveze 1801 glasov (pri prejšnjih volitvah leta 1952 samo 1542 glasov, a „socialistično-napredni Slovenci“ pa 989 (od 1523 glasov v letu 1952 so kljub proklamirani „naprednosti“ znatno nazadovali).

Pri volitvah v pokrajinski svet ze Slov. demokratska zveza dobila 3047 glasov (leta 1952 2477 glasov) a „socialistično-napredni Slovenci“ so pa od 2747 glasov v letu 1952 nazadovali na 1747 glasov. Z lastno listo so se mogli postaviti samo v 4 okrožjih. V nekaterih občinah pa so se mogli obdržati na oblasti samo s povezavo z italijanskimi komunisti (Doberdob, Sovodnje) a občina Števerjan pa ostane še naprej v rokah Slov. dem. zveze.

Zapora Sueškega prekopa je dvorezno orožje

Najvažnejše vprašanje po ustavitvi vojaških operacij v Egiptu in umiku angleških, francoskih in izraelskih čet je očiščenje Sueškega prekopa in njegova ponovna usposobitev za promet.

Zaradi dolge in drage poti okoli Afrike je v Veliki Britaniji in vsej severni ter zapadni Evropi nastalo občutno pomanjkanje bencina in drugih mineralnih pogonskih sredstev. Spočetka je to stanje šlo egiptovskemu predsedniku Nasserju zelo v račun. Zaradi pomanjkanja bencina sta morali Velika Britanija in Francija izvesti takojšnji in brezpogojni umik iz Egipta, kajti predsednik Združenih držav, general Eisenhower, je postavil za pogoj slehernih dobav petroleja takojšnji umik anglo-francoskih čet iz sueškega področja. Šele potem je bil storjen v Ameriki velik konzorcij 15 petrolejskih družb, ki so že začele z masovnimi dobavami petroleja Evropi. Kot poročajo iz Washingtona, bodo ameriške dobave petroleja v mesecu januarju zadovoljile okrog 80% evropskih potreb. Posebni odbor strokovnjakov, ki vodi akcijo za preskrbo Evrope s petrolejem, računa, da bo v mesecu januarju po dolgi poti okoli Afrike (mimo Rta dobre nade) in iz Venezuele prispelo dnevno okrog 2 milijona 276 tisoč sodov (barrels) petroleja v evropska pristanišča. V mesecu decembru je dnevno povprečje znašalo 1 milijon 375 tisoč sodov. Ker pa bo ta petrolej prišel v Evropo iz prekomorskih dežel kot USA, Srednje in Južne Amerike, Afrike in Azije, po dolgem pomorskem prevozu, bo znatno dražji od dobav, ki so prej prihajale po krajši poti skozi Sueški prekop. Za veliko Britanijo bo pa to breme še večje, ker bo morala te dobave plačati z dolarji, ki ji jih itak primanjkuje, dočim je dobave iz dežel bližnjega in Srednjega vzhoda obračunavala v njeni lastni valuti, funtu sterlingu.

Egiptovski predsednik Nasser je ta položaj spretno izrabil zase in z različnimi političnimi pretvezami preprečeval čiščenje Sueškega prekopa na področju, ki ga imajo zasedene njegove čete. Ameriški ženijski general Wheeler, ki ga je generalni tajnik Združenih narodov Hammerskjöld imenoval za pooblaščenca te organizacije za očiščenje prekopa, ni mogel začeti z delom, ker Egipt nekaj časa ni hotel dovoliti uporabe britanskih in francoskih specialnih ladij in moštva. Zaradi ustavitve prometa skozi sueški prekop ima sicer tudi Egipt sam veliko izgubo, ker pač izostanejo takse, ki so jih za prehod skozi prekop plačevale tovarne in potniške ladje. Toda škoda njegovih sovražnikov Angležev in Francozov je še mnogo večja. In Egiptčani se tolažijo s pregovorom: Nesreča mojih sovražnikov je moja — sreča!

Toda nevolja evropskih držav, ki niso bile udeležene pri sueškem konfliktu, a imajo sedaj zaradi ustavitve prometa tudi znatno škodo, je postajala vedno večja. Po drugi strani pa je ustavitev dobav petroleja iz bližnjega vzhoda Evropi in Egiptu samemu povzročila v vseh prizadetih državah znatne gospodarske težave. Zaradi razstrelitve petrolejskih vodov po arabskih državah tudi Egipt ni dobil toliko petroleja, kot ga za lastne potrebe rabi. Povrh vsega pa je ustavitev petrolejskih dobav pomenila iz-

ostanek edinega res velikega dohodka arabskih držav.

Tako je končno moral Egipt — čeprav nerad — pristati na začetek očiščevalnih del. Že prve dni so strokovnjaki Združenih narodov morali ugotoviti, da bo čiščenje trajalo dalj časa, kot so prvotno predvidevali, kajti Egiptčani niso samo potopili v prekopu okrog 50 velikih in majhnih ladij, ampak so po njem natrosili tudi mine. Dočim so strokovnjaki že mogli ugotoviti položaj potopljenih ladij in pripraviti načrte za njih dviganje in odstranitev, bo pa iskanje min, o katerih so Egiptčani molčali, zelo nevarna in zamudna stvar.

Sueška kriza je znova pokazala gospodarsko povezanost sveta. Posebno države, ki zaradi podržavljenja Sueškega prekopa niso bile neposredno prizadete — in so se pri sporu med Egiptom na eni ter Angleži in Francijo na drugi strani zelo ob strani držale — so pri zapori prekopa na lastni koži občutile, da je ta mednarodna prometna žila v resnici tudi življenska žila njihovega državnega gospodarstva. Zapora je zelo prizadela predvsem sredozemske države. Grčija, ki je zaradi spora o Cipru podpirala Nasserja proti Angležem, je morala spoznati, da je ustavitev prometa po sueškem prekopu prizadela najbolj donosno panogo grškega gospodarstva, — pomorsko trgovino. Nordijske države je pomanjkanje petrolejskih dobav občutno zadelo. Nastale so tudi motnje v zunanji trgovini teh držav z Daljnim vzhodom. Italijansko pomorstvo in izvozna trgovina sta zašli v resne težave. Nekateri ugledni italijanski gospodarstveniki primerjajo

sedanje stanje s položajem, ki je nastal po odkritju Amerike, ko je svetovna trgovina iz Sredozemlja prešla na Atlantski ocean. Z zaporo Sueškega prekopa je Sredozemsko morje postalo zaprto jezero z enim samim odtokom — skozi Gibraltar — v Atlantski ocean.

Celo Zapadna Nemčija, ki zaradi svoje znatne domače proizvodnje petroleja in neprekinjenih dobav iz arabskih držav, s katerimi ima zelo dobre in prijateljeske stike, ni občutila pomanjkanja petroleja, je v zadnjih tednih začela okušati nepričakovane posledice Sueške krize. Zaradi pomanjkanja petroleja v inozemstvu je padel izvoz nemških avtomobilov in nekatere nemške veletovarne motornih vozil so morale zmanjšati proizvodnjo ter odsloviti precejšnje število delavcev.

Več rojstev v Avstriji

Natančni podatki o številčnem gibanju avstrijskega prebivalstva v minulem letu še niso na razpolago, vendar je po cenitvah osrednjega statističnega urada na Dunaju, računati z nekoliko povečanim številom rojstev. Tako predvideva omenjeni urad, na osnovi dosedanjih, še nepopolnih podatkov, da je bilo v minulem letu na celotnem zveznem ozemlju rojenih 118.075 novih prebivalcev, dočim jih je v l. 1955 bilo 113.800, v letu 1954 pa samo 103.000. Na tisoč prebivalcev je leta 1956 prišlo 16,3 rojstev, leta 1955 jih je bilo 15,6 a leta 1954 samo 14,9. Po številu rojstev je na prvem mestu Vorarlberg z 20,8 rojstvi na 1000 prebivalcev, a takoj na to Koroška z 20,7 rojstvi. Manj ugodno je stanje na Dunaju, kjer odpade le 8 rojstev na 1000 prebivalcev, a v letu 1955 pa jih je bilo samo 7.

Pišite na radijsko postajo „Glas Amerike“

Prejeli smo:

Ameriška vlada vzdržuje radijsko postajo „Glas Amerike“ — Voice of America, ki oddaja dnevno novice in drug spored v raznih jezikih.

V slovenščini so oddaje vsak večer po 15 minut. Ako bi se pa oglašilo večje število slušateljev izven Jugoslavije, ki jih zanima oddaje v slovenščini, obstoji možnost, da bodo želje Slovencev na Tržaškem, Goriškem in Koroškem tudi upoštevali pri teh oddajah, kar bi pomenilo, da bi Združene države priznale njihov pomen.

Zato vabimo vse Slovence, da poslušajo te oddaje, ki so vsak večer:

ob šestih (18 uri) na kratkih valovih 13, 16, 19, 25, 31, 41 in 49 m;

ob tri četrt na sedem (18.45) na srednjih valovih 251 m (Radio München);

ob četrt na osem (19.15) na srednjih valovih 379 m (Radio Solun) in na kratkih valovih 41 in 49 m;

ob pol desetih (21.30) na kratkih valovih 25, 31, 41 in 49 m.

Ker ima večina naših ljudi aparate za srednje valove, opozarjamo posebno na oddaje ob tri četrt na sedem in ob četrt na osem. Radio München in Radio Solun se prav dobro slišita tudi v Trstu, Gorici in Celovcu.

Vse poslušalce in vse Slovence, ki jim je

nagrada, ker nobeno delo ni odgovarjalo prepisanim zahtevam.

Slovenska knjiga v letu 1955

Kriza slovenske izvirne knjige, ki traja že nekaj let, tudi v letu 1955 ni bila premagana. Sicer je izšlo razmeroma precej novih knjig, a umetniška vrednost se še vedno ni dvignila na nadpovprečno raven. Vse je še tako povprečno, skromno, da se ne more meriti s sodobnim ustvarjanjem po svetu. Zato bralci raje posegajo po prevodih, ki so večinoma kvalitetnejši in številnejši.

Da bo slika slovenske knjige v letu 1955 popolnejša in preglednejša, si oglejmo knjige po posameznih literarnih vrstah. Najprej bom omenil nova dela, nato ponatise.

PESNIŠTVO:

Pesništvo je v primeri s prejšnjimi leti bolj zastopano. Izšlo je deset novih pesniških zbirk, s katerimi so se predstavili večinoma mlajši pesniki. Pesniki in njihove zbirke so tele:

Branko Rudolf: Svet in jaz. Knjiga ima sicer letnico 1954, a je izšla šele v letu 1955. To je pesniški prvenec 50-letnega mariborskega kulturnega delavca in je nekakša antologija. Obsega predvsej in poveljne pesmi od leta 1924 do današnjih dni. Pesmi kažejo na izobraženega človeka, a ne morejo bralca do kraja pretresti in osvojiti, ker so preveč razumske. Oblikovno se gibljejo med impresionizmom in realizmom z ekspresionističnimi elementi.

V zbirki je več sonetov, romantičnih in renesančnih. Vseh pesmi je nekaj nad petdeset.

Branko Rudolf je izdal tudi zbirko otroških pesmic Zamorček in ladjica. V njej je 27 pesmi, ki zajemajo otrokov svet od preprostih igrac do vsakdanjih iger; govore pa tudi o domačih krajih, daljnih deželah in zanimivih živalih. Ritem je ubran po narodnih popevkih, besedni zaklad je došten otrokovi duševnosti. Pesmi je ilustriral Janez Vidic.

Peter Levček: Zeleni val. Zbirka obsega 39 pesmi in je druga Levčkova knjiga. V njej so pesmi, ki prinašajo spomine na vojne dni in mrtve tovariše. Sodobna stvarnost je pesnika razočarala, potrla, potreboval bi opore, a se boji ljudi. Ta notranja razklanost ga muči. Ima tudi nekaj ljubezenskih pesmi, ki pa so šibkejše. Levček je pesnik trenutka in intimnih razpoloženj. Razmišlja o osebi, času in človeku. Ima smisel za barvitost in optično dožemanje, narava je vedno podana v živih barvah. Pesnik izhaja iz naše moderne.

Janez Menart: Prva jesen. Menart je najmlajši izmed novih pesnikov, a najbolj temperamenten, najbolj širok v motiviki in najmanj tradicionalen. Zbirka je razdeljena v sedem ciklov. Iz vseh pesmi zveni razočaranje na življenjem in nad minljivostjo ljubezni, časa in življenja. Priobčil je tudi sonetni venec o razočaranju nad ljubeznijo. V oblikovnem pogledu je formalist.

Zgodilo se je v novejletni noči

„Hi - ho, Nero, hiti, hiti, zvesti moj vranec“, Nanika ljubeče prigovarja svojemu zrebci. Ne bi rada uporabila biča. Tudi ni potreba, žival preveč ljubi svojo gospodarico. Le tople besede mu je treba in že ve, zakaj gre.

Mati je jokala, oče se je hudoval, ko je Nanika še kot deklica kazala takšno nagnjenje do jahanja, ki je pravzaprav samo za moške. Pa vendar je dosegla svoje, kako bi tudi starši svoji edinki prepovedali to veselje. In tako je oče podaril Naniki za 16. rojstni dan jahalnega konjčka.

Nocoj je Silvester in Nanika je dopolnila osemnajst let. Stoji na pragu življenja z njegovimi tisočermi čudeši. Srce se oglašja in čisto grozi, da ji bo prebilo prsni oklep. Kadarkoli se zvečer zazre preko kočevskih gozdov, jo zajame takšen nemir, da ji kar šumi po glavi. Mnogokrat jo ponoči zbudi luna, nato sanjari po cele ure o nečem čudno lepem. Zjutraj pa so oči pekoče in polne hrepenenja.

„Kam nameravaš, Nanika, jo je strogo vprašal oče, ko je videl, da se toplo napravlja.

„Oh, malo se bom popeljala v gozd.“

„Zdaj na večer,“ se je razhudil oče, „kaj ne veš, da to ni brez nevarnosti.“

„Pustite me, oče, ne bojim se, saj svetijo zvezde,“ je vdano poprosila Nanika. S pogledom svojih žametnih oči je pri očetu vedno vse dosegla.

Martin, konjski hlapec, ji je izvilkel sanke in osedlal konjčka. Skrbno ji je pripravil toplo gnezdece iz odej in k nogam položil razgrete kamne, da bi njegove varovanke ne zeblo. Nero že kar cepeta od nestopnosti, saj je radost tudi zanj, zapektati v zimski mraz, kajti pusti so bili jesenski dnevi v hlevu.

Tri dni je nenehoma snežilo: Drevesa komaj še drže bleščečo težo. A zdaj je jasna zvezdnata noč polna skrivnosti. Od mraza se kar iskri, kamor seže oko. Nanika ne čuti hladu, njej je toplo na sankah. Ah, tako potovati, brez konca in cilja, da bi utihnilo razburkano srce...

Toda kaj je to? Gozd ni temačen, saj je svetla noč in sneg se blešči. A Nero, je nekam nemiren. Nanika se spomni, kar so ji pravili, da žival prej sluti nesrečo kot človek. Kaj neki bi to moralo biti? Roparjev v naših krajih ni, si misli Nanika, o volkovih pa je slišala samo pripovedovati starejše vaščane, toda videla še ni nobenega. Pa vendar bi mogel glad prignati kakšno zver v bližino človeških bivališč. Saj je znano, da je volk še le takrat nevaren človeku, ko ga tare glad.

„Hiti, Nero, hiti,“ prigovarja Nanika. Prispela sta na jaso sredi gozda. Vranec kar drgeta. Najbolje bo, da okreneva domov, misli Nanika. Vendar pa vranca, ki je bil vedno tako ubogljiv, ni mogoče, ne zlepa in ne zgrda, pripraviti, da bi šel isto pot nazaj.

Preko jase drži več poti. Ozka steza, to je gotovo bližnjica do domačije. Nanika požene vranca po tej poti. Nero hiti, da mu griva kar vihra v vetru, a še vedno nemirno priskukuje. Zdaj, Naniki se zdi, da je zaslišala neznano tuljenje. Zopet, in tokrat mnogo bližje. Nero se spusti v galop. Ni nobenega dvoma več, po gozdu blodi lačen volk.

Saj bi morala že zdavnaj zagledati domačijo ali vsaj razsvetljena okna, se zaprepade Nanika. Toda vse naokrog je brezmejna zimska pokrajina in gluha noč.

„O Nero, hiti, hiti,“ prosi in roti Nanika. Z dreves se usipa sneg na njo in vranca, kajti ozka je pot, a ona se ne zmeni zato. Kaj ne bo nikdar konec te gluhe noči...? Brez dvoma, tokrat je tudi pri konju odpovedal smisel za smer. Zgubila sta se sredi kočevskih gozdov. Tuljenje volka vedno bližje pretresa mozeg.

Tam, Naniki se zazdi, da je skozi drevesne veje zagledala lučko. „Nero, še nekaj minut in rešena bova.“

Prispela sta iz gozda. Nero se peni od napore, tuljenje volka ju trdovratno zasleduje. A na žalost, to ni domačija, zašla sta v popolnoma neznan kraj. Le mlin je pred njima, kolesa mu stoje, samo lučka priča, da je le morda kakšno človeško bitje kje blizu.

„Na pomoč!“ kliče Nanika na vse grlo in Nero rezgeta od strahu. Iz gozda se za njima plazi prihuljena zver. „O Bog, kaj res ni nikogar, da bi nas vzel pod streho pred volkovi“, obupa Nanika.

Kakor psica se je zagnal volk proti vranecu, da mu zasadi svoje ostre zobe v grivo. (Konec na 5. strani)

KULTURNI OBZORNIK

MARTIN JEVNIKAR:

Slovenska knjiga doma in po svetu

(Nadaljevanje)

c) DRAMATIKA

Dramatika je naše najšibkejšje literarno področje, a tudi v letu 1954 se splošna raven ni dvignila, čeprav je bilo nekaj poskusov.

Stanko Cajncar: Zvestoba. V igri obravnava pisatelj poveljni problem zakonske zvestobe in nezvestobe in ga rešuje s slučajem, kar je največja dramatska šibkost dela.

France Filipič: Reci mi: človek! To so tri enodejanske iz partizanskega življenja. Vse tri se tragično končajo.

Jože Kranjc: Nevenka in sonce. Šest igrice za otroke. V igriceh se prepleta realno življenje s pravljicnostjo.

V ponatisu sta izšli dve igri Vladimirja Pavšiča — Mateja Bora v eni knjigi: Vrtni Blazonovih in Kolesa teme. France Koblar je izdal obširen izbor iger pod naslovom Novejša slovenska drama.

Taka bi bila v grobih potezah podoba izvirne slovenske knjige v letu 1954. Morda manjka ta ali ona manjša stvar, a v bistvu se ta podoba ne bo spremenila. Tako n. pr. založba Mladinska knjiga v Ljubljani ni mogla podeliti Levstikove leposlovne

Jakub Bart – Čišinski

PESNIK IN NARODNI BUDITELJ LUŽIŠKIH SRBOV

V letu 1956 je poteklo sto let, odkar se je rodil v priprosti kmečki hiši v vasi Kukov na Lužici Jakub Bart-Čišinski, ki je potem postal narodni pesnik Lužičkih Srbov. Že pred nekaj meseci je naš list prinasel izčrpno poročilo o zgodovini in sedanjem stanju Lužičkih Srbov, ki so se kot najmanjši slovanski narod ohranili na širnem ozemlju nekdanjih Polabskih Slovanov. Zelo težka je bila usoda tega naroda, ki je stal v nad tisočletni neenaki borbi z nemškimi oblastniki, od prvih frankovskih kraljev preko nemškega viteškega reda, mogočnega nemškega cesarstva v minulem stoletju, pa prav do strašne druge svetovne vojne. V tej borbi je ta danes mali, a žilavi narod izgubil obširno ozemlje, germanizacija je vtisnila nemški pečat mestom, a kljub stoterni premoči, kljub kruti zgodovinski usodi se je ohranil in potem, ko so ga že vsi zapisali smrti, je z novimi življenjskimi silami pokazal, da naroda, ki hoče živeti, ni moč uničiti.

Tudi življenje prvega velikega lužičkega pesnika je bilo neprestana borba. Po dovršeni ljudski šoli v svoji domači vasi je odšel na srednjo šolo v Budysin (Bautzen), kjer se je šolal na katoliškem učiteljskem. Tam je veliki rodoljub Michal Hornik učil mlade lužičko-srbske gojence njihovega materne jezika. Še deset let pozneje je Bart-Čišinski priznal, da je imel njegov prvi učitelj srbsčine odločilni vpliv na njegovo usmeritev. V jeseni 1871 je Bart odšel v Prago. Ubral je pot vseh mladih srbskih bogoslovcev, ki so se šolali na Lužičkem semenišču v Pragi za službo Bogu in svojemu narodu. To semenišče sta bila ustanovila leta 1706 brata Jurij in Mercin Šiman. Ono je v več kot 150 letih svojega obstoja pridelalo lužičkemu narodu mnogo generacij prizadevnih dušnih pastirjev in vnetih narodnjakov.

Študij v Pragi

V času, ko se je mladi bogoslovec Bart pripravil za duhovški poklic, je v Pragi bujno rastla češka narodna zavest, katere nosilec je bilo gospodarsko krepko razvijajoče se meščanstvo. Razvoj češke kulture in narodne zavesti je močno vplival tudi na mlade lužičko-srbske študente. Začeli so se zavedati svoje narodnosti in jo ljubiti. Vedno večjo nego in pažnjo so posvečali svojemu maternemu jeziku in kmalu je začela izhajati „Lipa serbska“ prvi lužičko-srbski časopis, ki se je proglasil za „glasilo mladih Srbov“. Od leta 1877 je bil Bart urednik tega lista, ki je s svojo borbenostjo mnogo doprinesel k okrepitvi narodne zavesti med Lužičkimi Srbi ter igral znatno vlogo pri razvoju mlade lužičko-srbske književnosti. Tudi prva literarna dela Barta so nastala v tej dobi. Med njegovimi pripovednimi deli omenimo novelo „Rycerkubler“, a med pesnitvami je najpomembnejši srbski nacionalni ep „Ženin“ („Nawozenja“), v katerem slika življenje na lužički srbski vasi. V svojih spisih se je bavil z različnimi perečimi vprašanji svojega časa, ki so zadevala njegov narod in posebno izobraženstvo. Tako v romanu „Narodowc a wotrozdenc“ (Narodnjak in odpadnik) obravnava vprašanje narodnega odpadništva (renegatstva), ki je, kot vidimo, bilo aktualno tudi marsikje drugje. Bart je spisal tudi prvo izvirno lužičko-srbsko dramo, „Na grodziscu“ (Na gradišču), ki zajema snov iz zgodovine.

Po dovršenih študijah je bil Bart posvečen za duhovnika in je služboval po raznih lužičkih farah. Toda zaradi svojega narodno buditeljskega in pisateljskega dela si je kmalu nakopal na glavo hude nasprotneke

v odločujočih krogih na nemški škofiji v Draždanih. Ti so napeli vse sile in so končno dosegli, da je moral Bart na službo v popolnoma nemške predele škofije. Toda tudi v tujini je marljivo ustvarjal. Pripravil je med drugimi tudi „Knjigo pesniških oblik“, v kateri je lužičko srbski jezik tako izbrusil, da ga je bilo moč uporabljati v vseh umetnih pesniških oblikah svetovne književnosti, podobno kot je to pri Slovencih naredil Prešeren. Izdal je novo zbirko svojih pesmi „Narava in srce“. Zaradi svojega narodnega dela je moral nekaj časa celo v pregnanstvo v samotni samostan Zakupy na Češkem. Leta 1898 je bil postavljen za dušebrižnika v industrijskem mestu Chemnitz, kjer je bilo zaposlenih mnogo lužičkosrbskih delavcev. Končno so njegovi nasprotniki le toliko dosegli, da je moral v predčasni pokoj. Kakor ga je ta ukrep prizadel kot duhovnika, pa

je bilo s tem vsaj zagotovljeno, da bo svoj življenjski večer preživel med svojimi ljubljimi lužičkimi rojaki in na rodni zemlji, ki se ji je ves posvetil. Njegov prijatelj dr. Muka mu je oskrbel delo. Med drugim je pisal za tedanjo Akademijo znanosti v Petrogradu znanstveno delo z naslovom „Lužičko srbska književnost v začetku 20. stoletja.“ Prevzel je tudi uredništvo literarnega lista „Lužica“.

Trpljenje in delo za bodočnost

Toda obilno delo, preganjanje in krivice so izpodkopale Bartovo zdravje. Začel je bolehati in zadnja leta mu je posebno grenila skrb za usodo njegovega tako hudo ogroženega naroda. Bil je to čas, ko se je nemško cesarstvo pod Viljemom bližalo višku svoje moči in vzporedno s tem sta se tudi narodnostno sovraštvo ter nestrpnost iz leta v leto stopnjevali. Leta 1909 je umrl ta bard lužičkega srbstva in ob njegovi mrtvaški rakvi se marsikdo ni zavedal teške izgube. Bart – Čišinski je vse svoje življenje daroval svojemu narodu.

Ko je v strašni vojni nacizem neslavno propadel, se je iz kadečih ruševin Hitlerjevega „tisočletnega rajha“ znova dvignil težko ranjeni, a še vedno živi lužičko srbski narod, ki je bil vprav v dobi svojega najhujšega preganjanja in nasilja črpal duhovno silo za vztrajanje iz del Jakuba Barta-Čišinskega.

(Podatka povzeti iz sestavka Jurija Mlynka, znanstvenega sodelavca Instituta za lužičko srbsko narodopisje v Budysinu).

„PESEM NA NOVO LETO“

(Iz stare koroške, Pevcarjeve pesmarice o Drabunažah)

Maria je možam talava
lete zelieni rezmarin
sai ni obeni rezmarin
je le Jezvs Marjin sad
le h temv letv novemv
noi h temv roistv božjemv
Maria je rodiva Jezvsa.

Maria je ženam talava
le ta bievo lilijo
sai ni obena lilija
jele roža Marjina
le h temv letv novemv
noi h temo roistvo božjemv
Maria je rodiva Jezusa.

Maria je fantičam talava
le to rvdiečo gartrožo
sai ni obena gartroža
je le Maria cartana
le h temv letv novemv
le h temv roistvo božjemv
Maria je rodiva Jezvsa.

Maria je deklíčam talava
lipei zelieni krancel zvat,
sai ni obeni krancel zvat
jele Jezvs Marjin sad
letemo letv novemv
noi htemo roistv božjemv
Maria je rodiva Jezvsa.

Maria je otročičam talava
lete rvdieče nagelče
sai nis obeni nagelči

sole nebeški angelci
letemo leto novemv
noi htemo roistvo božjemv
Maria je rodiva Jezvsa.

Za roistvo jo zahvalimo
lvbo Devico Mario
je nam rodiva Jezvsa
zveličarja cielega sveta
letemo leto novemv
noi htemo roistvo božjemv
Maria je rodiva Jezvsa.

Zapisovalec pesmi je bil zelo v zadregi, kako bi zapisal besedilo. Za črko u uporablja črko v. Pri tretjem sklonu sprva piše pravilno, kot n. pr. le h temu letu božjemu, ko pa mora zapisati „h temu roistvu božjemu“, pa si pri besedi „roistvu“ ne zna pomagati. Da bi zapisal dve črki v, torej „roistvv“, se mu ni zdelo prav. Zato je zapisal kar površno „roistv“. V naslednjih kiticah pa se je odločil za drugačno rešitev, dajalnik je začel pisati ne več pravilno: „le h temu letu novemu“, marveč „le h temo roistvo božjemv“. Zaradi ene same zadrege, kako bi zapisal roistvu (dajalnik), so vsi naslednji dajalniki napačni.

Vidite, kakšen križ so včasih imeli s pisavol! Pevcarjeva pesmarica nima not, kar je velika škoda, kajti tako ne vemo, kakšno melodijo je imela pesem. Melodijo so se pač učili drug od drugega. Dr. M. T.

Neznanci, ki pišejo za druge

Imena avtorjev, ki so z velikimi, slovesnimi črkami natisnjena na naslovnih straneh knjig, vzbujajo spoštovanje pri povprečnem človeku, ki si služi svoj vsakdanji kruh s poštenim delom, a pero vzame v roke le takrat, kadar je to neizogibno potrebno, recimo, za praznike. Pisanje knjig je tudi danes, ko se je tiskarska umetnost neverjetno razširila, še vedno privilegij redkih izbrancev, o katerih mislimo, da jih je Stvarnik obdaril s posebnim talentom. Vendar, ako človek pregleda število knjig, ki so jih napisali nekateri pisatelji, podvomi, da je mogoče vse to delo opraviti en sam človek. In res, ni malo knjig, pri katerih je na naslovnih strani naznačen avtor „prispeval“ samo svoje ime, a spisali so knjige drugi. Prvi knjižni „tovarnar“ v francoski literarni zgodovini je bil Aleksander Dumas, ki je potem, ko si je še bil pridobil slavo z lastnimi deli, začel objavljati pod svojim imenom tudi knjige, ki mu jih je bil spisal nek mešanec. Zato ga je imenoval kratkomalo „zamorca“. Od takrat je knjižni „zamorec“ – čeprav ima belo kožo – postal nekaka stalna ustanova francoske književnosti. Bila bi gotovo za marsikatero knjigo revnejša, če ne bi bilo teh „zamorcev“. Pravijo, da se danes peča z „zamorskim“ delom, to je pisanjem knjig za druge približno 12.000 ljudi, moških in žensk. Mnogi med njimi so v državnih službah in s tem brezimnim pisateljevanjem zaokrožujejo svoje mršave plače.

Pred nekaj meseci je skupina takih neznanih pisateljev ustanovila celo svoje društvo, nekaj sindikat za varstvo svojih interesov. Edina vez med člani tega „zamorskega sindikata“ je mesečni list „Le Nègre“. Zelo zanimiv list! Če ga prečitaš, bi utegnil priti do zaključka, da je pisateljevanje najlažja stvar na svetu. Samo treba je znati reči na pravem koncu poprijeti. In seveda, ni treba sam niti ene vrstice napisati. V omenjeni reviji najdete vrsto zasnutkov za romane, drame, novele in povesti, filme, opere in operete, ter izbor koristnih nasvetov. Poskrbljeno je za vse okuse in tudi – za vse talente. Treba je sedaj samo izbrati enega izmed osnutkov, najeti „zamorca“, ki dobi fiksno naročilo, to je, knjiga mora, recimo, obsegati 320 do 330 strani, mora biti pisana tako in tako, in določi se tudi format. Potem, ko je „zamorec“ knjigo končal, dobi 1500 do 2000 šil., odvisno je od kvalitete. Potem ko je avtor predložil rokopis, ga dobi v roko „lektor“ ali bralec, to je mož, ki se poklicno bavi z branjem rokopisov. On predloženi rokopis odobri ali pa zahteva spremembe, ki jih mora potem avtor sam izvršiti ali pa gre v roke kakega drugega „zamorca“, ki delo primerno „popravi“. Dostikrat romajo rokopisi skozi več rok, preden pridejo v tiskarno. In potem se včasih zgodi, da knjiga postane slavna, ali „bestseller“, kot pravijo v Ameriki, to je, da gre najbolje v denar.

Toda ne samo založniki brez fantazije, ampak celo nekateri znameniti pisatelji, poleg že omenjenega Dumasa – so se posluževali „zamorcevih“ uslug. Tako je imel pisatelj Tristan Bernard „zamorca“, ki mu je od časa do časa popravljaj njegove šaljive zgodbe in igre. Tudi dramatik Bernstein se je po svojih drugih iz zakonskega življenja posluževal pomoči nekega propadlega od- (Konec na 7. strani)

FRAN ERJAVEC, PARIZ:

KOROŠKI SLOVENC

II. DEL

S to važno načelno odločbo sta bili torej učiteljska in cerkovniška služba tesno spojeni in disciplinsko obe podrejeni cerkveni pristojnosti, toda še vedno je ostalo nerešeno vprašanje, kdo je upravičen nameščati in odpuščati učitelje oziroma cerkovnike.

To vprašanje je postalo najbolj pereče ravno na Koroškem, kajti ravno od tu je izšla že tedaj tako močna pobuda za ustanavljanje ljudskih šol tudi v podeželju kot iz nobene druge dežele. Že iz prejšnjih časov je bila na Koroškem razpasena grda razvada, da so skoro vse gostilne po kmetih vodili graščinski uradniki in duhovniki. Ker je imelo to seveda jako slab vpliv na ljudstvo, so se proti temu že poprej vztrajno borili vsi škofijski ordinariati, a na jesen l. 1765. je to razvado ostro grajal tudi neki dvorni dekret.

Gledé na to je sklicalo celovško deželno glavarstvo za dne 26. XI. 1765. posebno posvetovanje, h kateremu so bili povabljeni tudi zastopniki vseh ordinariatov, pristojnih za Koroško, in ki je imelo namen najti način in sredstva, da se ta škodljiva razvada odpravi. Poročevalec na tem posvetovanju je bil prosvetlenski glavarstveni uradnik pl. Herbert; ta je ob tej priliki posebno

opozarjal na veliko prosvetno zaostalost ljudstva. Poudarjal je, da bi bilo to mogoče odpraviti samo z ustanavljanjem dobrih šol, kjer bi se naučilo ljudstvo brati, pisati in drugih koristnih vednosti, kakor računanja, risanja i. dr. Gledati bi bilo treba na to, da bi se – kjer je le mogoče – s pomočjo duhovščine tudi po kmetih ustanavljale šole, a za učitelje naj bi se uporabili cerkovniki. V ta namen naj bi se torej v bodoče nameščali samo taki cerkovniki, ki znajo pisati in brati in bi bili voljni prevzeti tudi pouk mladine pod nadzorstvom domače duhovščine; razne „zakotne šole“ pa naj bi prepovedali, ker da širijo le praznoverstvo in nenravnost.

Vse zaključke tega posvetovanja so združili v sedem točk in jih poslali vladí na Dunaj. Šesta točka je govorila tudi o ustanavljanju podeželskih šol v smislu Herbertovih predlogov, a bremena naj bi prevzela predvsem Cerkev, nekaj naj bi pa prispevali tudi država in zemljiški gospodje. Soglasno je bilo tudi sklenjeno naprositi škofijske ordinariate, da bi pozvali vse župnike, naj bi nadzorovali učitelje in šole, a ordinariati sami naj javijo, kako naj bi bilo po njih mnenju urejeno bodoče sodelovanje dušnih pastirjev in cerkvenikov pri ureditvi šolstva. Gospodje so si predstavljali vso zadevo pač jako preprosto, kajti niso pomislili na to, da bi Cerkev s tem naenkrat prevzela čisto nov, obširen delokrog, in ne na velike stroške, ki bi bili s tem nujno zvezani, a za učiteljsko službo se jim je zdelo že dovoljno

znanje branja in pisanja, dočim se jim kako računstvo ni zdelo niti potrebno in seveda še manj kako metodično znanje.

Na Dunaju so sprejeli celovške predloge z veliko pozornostjo in zadovoljstvom, a tudi tam so si predstavljali vso zadevo enako enostavno, kajti vlada je bila takoj pripravljena dovoliti za ustanavljanje vsega predlaganega šolstva za vso Koroško „kakih 300 gld“ podpore, pridržala bi si pa vso vrhovno oblast nad njim.

Dokaj naklonjeno stališče so zavzeli tudi vsi pristojni škofje, toda stavili so pogoj, da se prepusti nameščanje in odpuščanje takih cerkvenikov-učiteljev duhovščini. Izrečno je sprožil to vprašanje še lavantinski ordinariat jeseni l. 1766. Notranjeavstrijski gubernij je zastopal tedaj stališče, naj bi nameščali in odpuščali cerkovnike in učitelje sporazumno cerkveni predstojniki in pristojni patroni cerkvá, ker da oni t. j. učitelji in cerkovniki, niso uslužbenci župnika, temveč cerkve, pri katere upravi pa imajo svojo besedo tudi patroni. Ordinariati so seveda še nadalje vztrajali pri svojem stališču, dočim je celovško deželno glavarstvo predlagalo, naj bi učitelje nameščala le država; cesarica pa je izdala dne 23. I. 1767. odločbo, da tudi „sprejemanje in odslavljanje cerkvenikov in učiteljev zavisi zgolj od cerkvenih predstojnikov“, kar je tvorilo le nekako dopolnilo k odločbi, izdani teden dni poprej glede disciplinske oblasti nad učitelji.

(Dalje prihodnjič)

CELOVEC

Vsako nedeljo in praznik je v stari bogoslovni cerkvi v Priesterhausgasse nedeljska služba božja ob pol 9. uri.

Opozorilo

Današnji številki smo deloma priložili poštne položnice (Erlagscheine). Naše naročnike prosimo, da z njimi vplačajo naročnino za leto 1957, ki je — dosedaj še — celoletna 48.— šil., polletna pa 24.— šil. Ni pa izključeno, da bomo morali naročnino povišati, ker so se zopet zvišali tiskarski stroški in se obeta tudi zopetno povišanje cene papirja. Kdor bo imel naročnino že plačano, temu ne bomo zaračunali morebitno povišanje naročnine! Zato je interes naročnikov, da takoj plačajo naročnino. Kdor redno plačuje po pošti, prihrani upravi stroške za izterjavanje zaostale naročnine.

UPRAVA

ŠMIHEL

Drava teče mimo naše fare. Stoletja že teče in vedno je dovolj vode. Tako je tudi tek človeškega in narodnega življenja. Okoli 200 duš ima naša fara, saj jih nikdar ne moreš prešteti. Danes je n. pr. faran, jutri pa je že v Švici, drugi dela v Kolbnitzu ali Kaprunu, v Vorarlbergu, v Bregenzu in Bludencu. Kdaj utone eden in drugi v tujem morju, niti ne veš. Po mesecih šele zveš, da se je poročil, da se je omožila, kar civilno ali nekatališko in tako postala nezvesta svoji veri in svojemu narodu. Vsako leto imamo prirastek, a vendar je premalo ljudi na kmetih, ker vse požre tujina!

Letos smo imeli 69 otrok, 61 zakonskih, 8 nezakonskih, 34 dečkov in 35 deklic. Iz naše fare je šlo v večnost 33 duš, pogrebov pa smo imeli 35. Dve sta hoteli biti namreč pokopani v Šmihelu iz pliberske fare. Porok je bilo 10: 28 ženinov in nevest je stopilo v zakonski stan. Nekateri so se poročili doma, drugi so šli pa v druge fare po božji blagoslov in po zakrament. Pa jih je še nekaj, ki bi bili tudi potrebni tega zakramental! Želimo, da jim novo leto prinese srečo in blagoslov zakonal!

† Marija Krajnc, roj. Čebul

Na kvaterni petek smo spremljali k zadnjemu počitku Marijo Kranjc, rojeno Čebul, pd. Pašovnikovo teto; Dalj časa jo je že mučila naduha — srčna onemoglost. Iskala je pomoči tudi v bolnici, toda je ni našla. Vrnila se je nazaj domov in je dne 19. decembra mirno zaspala v Gospodou.

Pri hiši žalosti ji je zapel mešani zbor „Oj težka pot, oj tužna pot...“ Ravno tako je prepeval zbor pri maši-zadušnici in ob odprtem grobu. Žalni sprevod je vodil nečak blagopokojne preč. g. Avgust Čebul, župnik v St. Lenartu pri Sedmih Studencih, peto sv. mašo ter pogrebne obrede ob navzočnosti preč. gospoda župnika Piceja in Jožefa Verhnjaka. Preč. g. župnik Čebul se je poslovil od rajne tete v ganljivih, v srce segajočih besedah in je med drugim dejal: „Dolg advent je imela rajna teta, kajti celih osemdeset let se je pripravljala na prihod Gospodov. V letošnjem adventu pa jo je poklical Gospod k sebi za vedno, da bi obhajala Božič v rajskih višavah. Tudi mi gremo v tem adventu nasproti Gospodu kakor vsi naši dragi rajni sorodniki, ki počivajo tu ali v tujini, kakor Pašovnikov oče, bogve kje tam zunaj v daljini, širni Rusiji.“ Rajna naj počiva v miru! Sorodnikom naše iskreno sožalje.

Marija Mörth nas je zapustila

Na kvatno nedeljo popoldne pa smo pokopali na našem pokopališču rajno mater Marijo Mörth, rojeno Stramuš, pd. Brčičko iz Kokija. Živela je v Drbeši vasi; bila pa je pridna obiskovalka naše farne cerkve, posebno ob dnevnih čiščenju in drugih cerkvenih slovesnostih. Šmihel je tako vzljubila, da je hotela počivati do sodnjega dne na našem pokopališču in tukaj pričakati dan čistiljivega vstajenja. Zadnji želji sta ji bili izpolnjeni. Ljubila in cenila je šmihelsko cerkveno petje, zato si je želela, da bi pevci tudi ob njenem pogrebu zapeli in to so tudi storili v prav obilnem številu — tako pri žalnem sprevodu od križa kakor tudi ob odprtem grobu. Pogrebne obrede so opravili šmihelski gospod župnik, kar je bila želja blagopokojne. Rajna je bila zvesta bral-

ka „Nedelje“ in drugih naših listov. Naj počiva v miru! Gospej Prax naše sožalje.

ČERGOVICE

Pri Trehtarju je veliko veselje. Dne 15. decembra so dobili namreč dečka. Pri krstu je dobil ime Friderik. Tako imajo sedaj Fricko, ki pridno v šolo hodi in se rada uči in še majhnega Friceja. Francej bo pa imel družčino, da ga ne bo strah med dekleti. Čestitamo!

DOLINČICE

Pod gornjim naslovom smo v številki 40 z dne 4. oktobra 1956 objavili članek o smrti Marije Rožman, pd. Vrhovi v Dolinčičah. Takrat smo pisali, da je otrok umrl nasilne smrti. Resnici in pravici na ljubo ugotavljamo, da je sodnijska razprava ugotovila, da otrok ni umrl nasilne smrti. Sodnijsko postopanje proti obtožencema Jožefu Wutte in Apoloniji Rožman je bilo ustavljeno in sta bila izpuščena iz preiskovalnega zapora dne 31. 10. 1956.

DOBRLA VES

Kulturna prireditve

Farna mladina je uprizorila v farni dvorani ob lepi udeležbi dvakrat duhovno igro: Sv. Hema. Mnogo je bilo truda s pripravo. Nastopili so večinoma novi igralci iz vrst katališke mladine. Vloge so dobro rešili. Vživel so se v življenje in trpljenje sv. Heme. Vez je bila med igralci in gledalci, ki so doživeli vso težo življenja sv. Heme ob nasilni smrti sinov, masčevanja moža in njegove smrti. Vdanost v božjo voljo velike žene in matere se je pokazala v vsej junaški lepoti. Sv. Hema spozna minljivost vsega zemeljskega. Živi za Boga in obrne svoje premoženje v čast božjo in dobrotelne namene v blagor trpečim in mladine. Med odmorji so navzoči skupno peli primerne pesmi k dogajanju na odru. Farna mladina! Ostani zvesta svojim idealom! Isči pravega veselja v kulturnem udejstvovanju, ki ti posreduje pravo izobrazbo in te vodi k pravemu cilju našega življenja.

SELE

Farno gibanje

Število našega prebivalstva se suče okoli enega tisoča. V preteklem letu je bilo roje-

nih 25 otrok in sicer 14 fantov in 11 deklic, zakonskih 19, nezakonskih 5 (med njimi dvojčka) in eden iz civilne zveze.

V večnost je bilo poklicanih 18 oseb; od teh 16 domačinov in 2 tujca, ponesrečena v obmejnih gorah. Od domačinov je bilo 13 odraslih, dvoje deklet, eni deklici: Traudi Dovjak pa je vsled prirojene napake srce nehalo utripati, ko je ravno dopolnila 14 let. Od odraslih jih je smrt ugrabila deset v visoki starosti od 70—85 let. Zadnja v preteklem letu sta umrla dva Lukeja: Luka Zablačan, občinski oskrbljenec, in Luka Dovjak, prevžitkar na pd. Nacovem posestvu. Oba sta bila rojena na dan sv. Lukeža 18. oktobra, le slednji je bil z 80 leti za 5 let starejši od prvega. Luka Dovjak je bil značajan, globokoveren mož in prijatelj našega lista. Ravno na sveti večer in na božični praznik je ležal na mrtvaškem odru in bil na Stefanovo ob obilni udeležbi položen k zadnjemu počitku.

Sveto zakonsko zvezo je pred oltarjem sklenilo 15 parov v Selah in eden v bajtiški cerkvi. Toliko porok v enem letu še ni bilo, odkar Sele stoje. Oddali pa smo še po eno nevesto na Radiše, v Glinje in St. Janž.

Tako je bilo gibanje prebivalstva pri nas. Zdaj pa še drugi sporočite, kako je bilo v preteklem letu pri vas!

Nov dom

Vsaka stvar traja le svoj čas. Tako je tudi gospodarsko poslopje Janeza Kropivnika, pd. Hašperja na Zvrh. Kotu vsled starosti že lezlo na kup in tudi hiša je že hirala. Popravljeni se ni splačalo več. Zato se je gospodar odločil zgraditi družini in živini nov dom. Ta že stoji malo pred vasjo na lepem sončnem mestu in bliže zemljiščem. Zidan je v zljiskem slogu, da je stanovanjska hiša združena s hlevom in skednjem pod isto streho in jo obdaja balkon proti jugu in zahodu.

V ponedeljek 17. decembra je bila stavba blagoslovljena, naslednje dni pa se je začelo preseljevanje. Pri tem je tudi že pomagala domača hčerka Dragica, gojenka gospodinjske šole v St. Jakobu. Božične praznike je družina že preživljala v novem domu. Naj bo sedanjemu in bodočim rodovom ta hiša prijetno in srečno bivališče!

Marijino romanje v Šmihelu

V zadnji številki „Našega tednika“ smo obljubili, da bomo o Marijinem romanju v naši fari še obširno poročali. Obljuba je Bogu ljuba. V sredo, dne 12. decembra ob sedmih zvečer se je zbrala velika množica ljudi, da pozdravi Fatimsko Gospo. Od blizu in daleč so prihiteli farani in prinesli lučke seboj. Od daleč je prišla, iz teme se je bližala našim očem, videli smo samo meglen obris kipa, dokler ni stala pred nami v vsem svojem sijaju. Preč. g. župnik so pozdravili Fatimsko Kraljico v imenu fare, jo prosili za milost vseh faranov ter ji izročili faro v varstvo, da misijonari te dni med nami. Dolga procesija je spremljala božjo Mater v farno cerkev. Na velikem oltarju je bil pripravljen Njen tron, obdan od samih belih nageljnov, sedaj sredi zime! Cerkev vsa v vencih, res lep pogled in še lepši na Fatimsko Gospo, vsa z lučjo razsvetljena. V pridigi so bili vabljeni posamezni stanovi k stanovskim naukom.

Žene so prve napolnile veliko cerkev, potem so prišla dekleta in nazadnje moške in fantje.

V nedeljo zjutraj pa je bila cerkev polna mož in fantov, bila je namreč pridiga za moše in fante, nato pa skupno obhajilo. Nad 400 mož in fantov je sprejelo sv. obhajilo, med njimi tudi obadva župana iz naše fare. Samo par žena se je pritihočilo med ta moški svet in še te se niso prav upale k obhajilni mizi! To je bilo doživetje za naš

moški svet. Po maši so hiteli možje domov k štedilniku, da so prišle potem na vrsto žene in matere, dekleta in otroci in v drugič se je napolnila cerkev. Čez 2000 obhajil je bilo te tri dni v naši farni cerkvi.

Popoldne je bilo slovo od Matere božje. Da imajo ženske solze v očeh, ni čuda, kadar pa imajo solze v očeh možje, takrat je nekaj posebnega. Nismo se naveličali in tako smo vstrajali vsi od 1/3. do 6 ure. Rožni venec in sv. mašo so darovali g. dekan Traubesinger ter imeli pete litanije Matere božje. Od fatimske Gospe so se poslovili g. misijonar Cvetko. Čeravno so pridigali po eno uro, se jih nismo naveličali poslušati. Težko nam je bilo, ko je Marija zapustila farno cerkev. Velikanska množica ljudi je šla z Marijo v procesijo. Ob koncu, predno je Marija odšla, so spregovorili ml. gospod prost. Čestitali so šmihelski fari k tej izvanredni slovesnosti, ki je bila v takem številu obiskana od vseh stanov, čestitali g. misijonarju ter se jim zahvalili za njihov trud, prosili blagoslova za dušne pastirje in za vso faro. Lepši kot vsak misijon so bili ti dnevi, globoko doživeti za nas vse, uspeh, kot ga pri misijonu ni mogoče doseči v tako kratkem času! Marija, najboljša Mati in dobra misijonarka je tudi v Šmihelu delala čudeže izpreobrnjenja. Dobro bi bilo, če bi poslušali glas Friceja iz III. r. ljudske šole, da mora prositi, da bi tudi k nam prišla Marija prav iz Fatime in bi za vedno pri nas ostala, kakor jo imajo v Dobrli vasi.

Naše prireditve

Krščanska kulturna zveza naznanja:

KATOLIŠKO PROSV. DRUŠTVO V GLOBASNICI vabi na veseloigro „Nedeljski in divji lovci“, ki bo v nedeljo, dne 6. januarja pri ŠOŠTARJU v GLOBASNICI. Začetek ob pol 3. uri popoldne. — Vsi od blizu in daleč dobrodošli!

VABILO

Katoliško prosvetno društvo v Šmihelu vabi vljudno na ljudsko igro v štirih dejanjih

„STARI IN MLADI“

v nedeljo 20. januarja ob pol 3. popoldne v Šercerjevi dvorani.

Vsi prisrčno vabljeni od blizu in daleč.

VABILO

FARNA MLADINA IZ ST. JAKOBA priredi v nedeljo, dne 6. januarja ob pol 3. uri popoldne pri ADAMU V SVEČAH božični misterij v štirih dejanjih „Henrik gobavi vitez“.

Isto igro ponovi Farna mladina dne 6. januarja ob 7. uri zvečer v FARNI DVORANI v ST. JAKOBU v Rožu.

Vsi prisrčno vabljeni.

KOTMARA VES

Ker se že dalj časa nismo več oglašili, se je nabralo kar cel koš novic. Septembra smo pokopali r. Habnarča, rodom Podjunčana, ki je ostal do smrti zvest Bogu in narodu. Oktobra je umrl v celovski bolnici otrok Jožef Zausnik z Ožnice. Pravtako tudi Blozanova Mici s Čahorč ter Franc Zelenc s Mosteca. Vsi trije so bili prepeljani domov in na domačem pokopališču pokopani. Sorodnikom naše sožalje!

Na poslednjo nedeljo smo imeli tudi veselo ženitovanje. Pri fari sta si obljubila do smrti zvestobo Alojzij Schönlieb, puškar v St. Gandolfu in Traudi Hedenik, bolničarka v Kotmari vasi. V Šmarjeti isti dan Zobečec Francej in Kulnikova Mici. Vsem štirim naše čestitke!

„U MNÍ ČEBELAR!“

Pod tem naslovom je pred več leti izdala Mohorjeva družba v Celovcu knjigo o umnem čebelarju. Zanj se zanima neki naš rojak, ki namerava v kratkem oditi v Ameriko. — Ta knjiga gotovo leži kje v kaki hiši zaprašena. Kdor jo ima, je vljudno naprosen, naj jo čimprej pošlje na upravo „Našega tednika — Kronike“ z navedbo cene (koliko zanjo zahteva).

Želje - moje spremljevalke ...

Nikdar, nikdar ne molčite, niti takrat, kadar spim; v sanjah ste celo pri meni, čakate, da se zbudim.

Ve ste moje spremljevalke koder hodim, kamor grem. S trudnim srcem se igrate, varate me dan za dnem.

Vendar ste tako prijetne, kadar dvigate srce zmeraj više, dalje, dalje čez doline in gore ...

Ni ga hipa, da nobena mi iz prsi ne vzkipi; brž ko ena mi ugasne, druga že se porodi.

Tista bo pa le poslednja, ki jo čutil bom nekoč — smrtni dih jo bo ohladil, zagrnila grobna noč ...

JOHANN LOMŠEK
V ST. LIPŠU POST EBERNDORF

Odplačilo je mogoče na obroke. Cenik dobite po želji brezplačno.

Radio-aparate znamk: Minerva, Philips, Ingen, Kapsch itd., šivalne stroje prvih svetovnih znamk kot Gritzner, Jax in Rast & Gasser, katere dobite že od šil. 2.730 naprej vam nudi trdka

Politični teden

Po svetu . . .

Božični zvonovi so prekinili politični hrup

Po razburljivih dogodkih zadnjih tednov se je božična blagovest znova izkazala za močnejšo kot človeške strasti in politična nasprotja. Božični prazniki so potekali po vsem svetu, večidel javno, ponekod pa prikrito, v duhu miru in sprave, katere simbol je pred 2000 leti rojeno božje Dete, Sin božji in Knez miru.

V zapadni Evropi, severni in južni Ameriki, v Afriki in Aziji tostran „železne“ in bambusove zaveso so rojstvo Zveličarja praznovali z velikimi slovesnostmi in obenem s tesnobo v srcu. V zadnjem času je v marsikom bilo močno omajano prepričanje, da bo moč ohraniti mir tudi v novem letu 1957.

V razliko od prejšnjih let pa je božična blagovest v tem letu na večih krajih segla tudi preko železne zaveso.

Na Poljskem so Božič praznovali z velikimi slovesnostmi in kardinal primas Višinski je mogel prvič po vojni nasloviti preko radia svojo božično poslanico na ves poljski narod.

Tudi na Čehoslovaškem je bil letos Božič uradno priznan v radijskih oddajah. Na Madžarskem so se med kadečimi ruševinami nedavnih ostrih bojev, sredi pomanjkanja in lakote, množice vernikov zgrinjale v cerkvah pri polnočnici, da izprosijo milost in priznanje za njihovo tako težko preizkušano domovino. Celo na Kitajskem, kjer tvorijo kristjani le manjšino, je božični praznik dobil svoje priznanje v radijskih oddajah in v časopisju. Le v Sovjetski zvezi, Bolgariji in Romuniji, kjer kristjani vzhodne cerkve praznujejo rojstvo Zveličarja pozneje, ni bilo opaziti nobenih zunanjih slovesnosti. Prav tako tudi v Jugoslaviji.

Med tem ko je bil ves svet v božičnih dnevih javno ali naskrivaj zbran v duhu ob betlehemske jaslji, so počivale mednarodne politične intrige. Šele po praznikih se je začelo prebujati običajno politično življenje. Omenili bomo samo najvažnejše dogodke.

Položaj v Egiptu

Po tem ko so zapustile Egipt zadnje angleške in francoske čete, se morajo tudi Izraelci postopoma umikati pred napredujočimi policijskimi četami Združenih narodov, ki zasedajo polotok Sinaj. Izraelci odvažajo s seboj ogromni bojni plen, ki gre od najmodernejšega orožja sovjetskega izvora pa do rjuh in odej. Vse to je oprema, ki jo je sovjetska vlada nakopičila v Egiptu — kot pravijo — za svoje prostovoljce, ki bi naj v danem trenutku nastopili, da izvedejo takozvani „panterski skok“ Sovjetske zveze v srce Sredozemlja, na področje, ki je bilo več kot sto let izključna vplivna sfera zapadnih sil. Toda dogodki na Madžarskem, odločno stališče Amerike po anglo-francosko-izraelskem podvigu proti Egiptu ter nastop Združenih narodov so preprečili ustvaritev novega ognjišča vojne, ki bi se utegnilo razplamteti v svetovni požar.

Velika Britanija in Francija sta zaradi njenega neprostoVOLjnega umika utrpeli velik politični poraz, ki je razgalil njuno nemoč ter odvisnost od Amerike. Sedaj, ko potapljači in čistilne ladje po naročilu Združenih narodov že čistijo Sueški prekop in ga usposabljajo za plovbo, pa se Amerika mirno pripravlja, da izpolni praznoto, ki so jo zapustili Angleži in Francozi. Predsednik Eisenhower je zaprosil ameriški parlament za pooblastilo, da sme v primeru izbruha neredov ali nevarnosti vojne poslati na Bližnji vzhod ameriško vojsko. Nadalje je zahteval izredni kredit 400 milijonov dolarjev za gospodarsko pomoč zaostalim arabskim državam. Sovjetska zveza pa na drugi strani poskuša izgraditi svojo postojanko v Siriji, kjer kar naprej grmadi vojaški material in koncentrira svoje „instruktorje“, ki so v resnici poveljniki sirijske vojske. Toda spričo slabosti, ki jo je komunistični blok pokazal na Madžarskem in na Poljskem, zapadni politični krogi pomena Sirije ne precenjujejo.

Tragični dogodki na Madžarskem še sedaj, ko je tam vsaj na zunaj zavladal mir — „pokopališki mir“ ga je krstil neki novinar — še naprej kažejo svoje posledice. Ena izmed njih je vstrajni tok beguncev preko avstrijske in jugoslovanske meje. Število beguncev stalno raste v Avstriji, pa tudi v Jugoslaviji, tako da je slednja bila prisiljena zaprositi — podobno kot Avstrija — Zdu-

žene narode za pomoč pri urejevanju begunskega vprašanja.

Tito v Washington

Pa tudi na odnošaje med Beogradom in Moskvo je upor na Madžarskem vrgel globoko senco, ki jo poodčitujejo sicer dolgovazne ali pogosto zelo strupene polemike med jugoslovanskimi in sovjetskimi listi.

Spričo tega poslabšanja odnosov med Beogradom in Moskvo je ameriška vlada sklenila, da povabi maršala Tita na uradni obisk v Washington, kjer ga bo sprejel dr-

In pri nas v Avstriji:

Razgibana posvetovanja

Deželni zbor Koroške je pred prazniki zasedal in se posvetoval, kako bi najlažje spravil skupaj potrebnih 400 milijonov šilingov, katere bi dežela rabila za leto 1957. Sicer vse govore v deželni zboru ne smemo jemati preveč resno, ker so se vladne stranke že prej zmenile na posvetovanjih finančnega odbora in so govori v deželni zboru samem le bolj namenjeni volilcem. Ti naj bi iz govorov zastopnikov posameznih strank razvideli, kako zelo se stranke borijo za zboljšanje cest, za razne gospodarske subvencije in druge finančne pripomočke.

Poznavalca razmer v deželi tudi ni nikakor presenetilo, da so se poslanci v deželni zboru in tudi v dunajskem parlamentu zaletavali v bore slovenske ure in slovenski pouk na dvojezičnih šolah. Saj poznamo to že desetletja. Vsak koroški politik, ki na gospodarskem in kulturnem polju ne ve ničesar povedati, bo govoril o nevarnosti slovenizacije, bo pripovedoval o nepostavnosti odredbe o dvojezični šoli, bo zatrjeval svojo zvestobo do domovine, čeprav je še pred desetletjem z vso vnemo služil drugi domovini s središčem v Berlinu in prisegal Hitlerju večno zvestobo.

Za zabavo javnosti in tudi deželnega zbora so poskrbeli poslanci sami, ko so konstruirali tretjo narodnost vindišarjev v deželi in nobeden ni znal povedati, v čem ta narodnost obstoja in tudi niso vedeli povedati, kdo je vendar vindiš, kdo sloveniš in kdo dajč.

Kakor vse kaže, bo na Koroškem kmalu več Madžarov kakor Slovencev — vsaj po uradnih ljudskih štetjih — in potem bomo imeli tudi četrto narodnost v deželi in verjetno ne bo nihče govoril več o infiltraciji, ki bi ogrožala enotnost dežele.

Gospod poslanec Einspieler iz Zgornje Vesce pri Bilčovsu je prav gotovo pri svojih slavističnih študijah na Dunaju in tudi v inozemstvu ugotovil, da je nekaj svojevrstnega, kar on označuje kot vindišarsko in Nemci v deželi z veseljem ugotavljajo: „Sedaj imamo vendarle enega izobraženca, ki se priznava k vindišarski narodnosti.“ — Eden in edini.

Ko je gospod poslanec Einspieler prebiral izjave deželnega zbora iz leta 1920 je verjetno prezl svedeno obljubo na seji 28. 9. 1920, ko je koroški deželni zbor zagotovil vsem Slovincem v Avstriji, da bo varoval jezikovno in narodno posebnost slovenskih sodeželanov in skrbel za njih duševni in gospodarski procvit v isti meri kakor za nemške sodeželane. Gosp. poslanec Einspieler verjetno tudi ni zadosti točno preštudiral državne pogodbe z dne 15. maja 1955. Da tega ne moremo pričakovati od državnega poslanca dr. Weissmanna v dunajskem parlamentu, se nam zdi nekaj razumljivo, ker je on Nemec, ki se je nedavno navduševal še za drugo linijo nemške politike in ne za avstrijsko. Od gospoda poslanca Einspielerja pa bi točno poznanje prilik že pričakovali, ker leži Zgornja Vesca le še v dvojezičnem ozemlju, čeprav ob priliki kanclerjevih obiskov skrivajo otroke, ki niso večši nemškega jezika na igriščih in pokažejo le one, ki že nekoliko nemško znajo. Kakor pa nam je znano, je kancler od svojega obiska na pokopališču v Bilčovsu odnesel le sliko, da ni nekaj v redu.

To je nekako politična senca iz deželnega zbora.

Gospodarsko pa so še boljše „pogrunтали“. Dne 13. maja smo imeli v državi parlamentarne in v deželi volitve poslancev deželnega zbora. Prav kmalu po volitvah pa smo brali, da je novi finančni referent Sima izdelal poseben program, kako bi pomagal južnemu-slovenskemu delu dežele. Tri sto milijonov so naračunali, da bi bilo potrebnih za najnujnejše potrebe tega dela de-

žavni predsednik Eisenhower. V uradnem obvestilu ameriške vlade je rečeno, da se bosta oba državnik razgovarjala o tekočih vprašanjih, ki zanimajo obe državi. V Beogradu so prejem povabila potrdili, vendar so zanikali, da je slednje v kaki zvezi s poslabšanjem odnosov med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo.

Raab v Beograd

Pred dnevi je avstrijsko časopisje objavilo vest iz uradnih virov, da se bo avstrijski zvezni kancler ing. Raab podal v kratkem na uradni obisk v Beograd. Pri tem je bilo naglašeno, da je bil ta obisk dogovorjen že pred daljšim časom, da pa iz raznih razlogov ni bil določen natančni datum.

žele. In glej! Deželni proračun za velikovski okraj ne predvideva niti 1000 šilingov za zboljšanje cest, čeprav so deželne in deloma tudi državne ceste take, da ugotavljajo celo ministri, ki gradijo v tem delu dežele svoje „privatne“ šole, da se praktično nahajamo na „Balkanu“. Je pač vedno ista slika. Dokler bo južna Koroška dajala posameznim strankam samo glasove in ne bo od strank z vso odločnostjo zahtevala tudi svojih zastopnikov v deželni zboru, tako dolgo za ta del dežele ne bo denarnih sredstev. Južna Koroška potrebuje domačinov, ki bodo interese tega dela dežele dejansko zastopali in branili, ne pa samo dvigali roke in pljuvali v svojo lastno skledo. Tako so delili ERP-kredite, tako delijo sedaj ves javni denar. Denarne reke tečejo proti severu, vode pa proti jugu. Mi pa ostanemo, kjer smo bili.

Ne pričakujemo gospodarskih čudežev. Južnemu delu dežele naj bi dali na cestah in drugih gospodarskih potrebščinah vsaj del tega, kar v tem delu dežele daje na tujih valutah tujski promet in mi vsi bi bili že zadovoljni.

Celovec in Beljak živita od južnega, slovenskega dela dežele. Obe mesti potrebujejo odjemalcev, obe mesti potrebujejo zidarjev in tesarjev, obe mesti potrebujejo delovnih moči. Iz zanemarjanja podeželja in odrekovanja gospodarske pomoči tudi jasno vidimo, da vlada nima interesa, zaječiti beg s podeželja. Niti šilinga ni v deželni proračunu za slovenske gospodarske in gospodinjske šole. In to imenujejo enakopravnost Slovencev in Nemcev.

Koroški deželni zbor odobri 300.000 šilingov za vzgojne zadeve v deželi, nima pa šilinga za slovenske vzgojne ustanove.

Na žalost v slovenščini nimamo izraza, ki bi v vsem obsegu povedal vsebino besede „Der Eingeborene“. Najbrž zato, ker Slovenci nismo nikdar izžemali drugih narodov, ne v Evropi še manj pa v kolonijah. Kitajci bi dejali kuli, za tega kulija ostane le delo, ostanejo le dolžnosti, pri koritu pa se mastijo drugi. To je spoznanje iz proračunskih debat v deželni zboru in parlamentu na Dunaju.

Čudimo se, da je tako zadržanje in sklepanje mogoče ob Božiču 1956.

Zgodilo se je v novoletni noči

(Nadaljevanje z 2. strani)

Nanika še zasliši strel, potem pa prekrije vse črna tema . . .

Ko se Nanika prebudi, sprva ne more dojeti, kje je in kaj se je bilo zgodilo. Leži v snežno beli postelji, v kotu gore lučke na božičnem drevesu.

„Še malo in opomogla si bo naša junakinja“, zasliši moški glas. Kje je že neki slišala ta glas? Nad posteljo se sklanja Janko. Samo enkrat v življenju ga je bila videla, ko je bilo vaško žegnanje. A takrat je prišel k sosedom Mariji. Ljudje so govorili, da sta zaročena.

Nenadoma si Nanika zaželi domov v okrilje matere po vsej tej grozoti. Janko ji pripoveduje, kako je opazil bližajoče sanke in za njimi tulečega volka, ravno ko je hotel zapreti mlin in pohiteti domov, da v krogu dragih pričaka novo leto. V hipu, ko je hotel volk zasedati svoje požrešne zobe v rancu v tilnik, se je zgrudil pod njegovim strelom.

„A kje je Nero?“ zaskrbeljeno vpraša Nanika.

„O temu gre dobro v hlevu, že pridno zoblje iz polnih jasl. Ko si odpomoreš, te spremim domov. Ni da bi hodila sama, noč je polna nevarnosti.“

„Janko,“ vzdihne Nanika, ko je ta odšel, da obvesti svojce, ki so že zaskrbeljeno čakali nanj. „Janko . . .“

Slovenci doma in po svetu

USPEH SLOVENSKEGA ARHITEKTA

Ugledna nemška ustanova za stanovanjsko kulturo „Die Neue Gemeinschaft für Wohnkultur“ v Stuttgartu je objavila rezultate evropskega natečaja za najboljše načrte za pohištvo ter ureditev stanovanj. Natečaja se je bilo udeležilo 316 udeležencev iz skoraj vseh evropskih držav. V oddelku za socialno pohištvo, namenjeno za množično izdelavo ter za uporabo širokih ljudskih plasti, je mednarodna komisija prisodila eno izmed nagrad slovenskemu arhitektu Niku Kralju, ki je zaposlen v tovarni pohištva „Stol“ v Duplici pri Kamniku. Prvotno so bile določene tri prve nagrade v znesku 10.000 mark, a zaradi močne in kvalitetne udeležbe so jih razdelili na pet enakovrednih nagrad, od katerih je ena pripadla ing. Kralju.

VORANCOVE „SOLZICE“

Založba Mladinska knjiga je te dni zdala ponatis „Solzic“ Prežihovega Voranca, ki spadajo med najlepša dela slovenske mladinske književnosti. V njih zaživijo pisateljevi mladostni spomini na rojstni kraj, Mežiško dolino na Koroškem. Krasijo jih občutene ilustracije Franceta Miheliča.

NOV ROMAN O KOROŠKI

V verskem mesečniku „Družina“, ki ga bere preko sto tisoč Slovencev, se je v letošnji decembrski številki zaključil prvi del romana „Med brati“, ki je v reviji izhajal od predlanskega poletja. Roman posega v koroško življenje med zadnjo vojno, zlasti slika usodo deportirancev s Poljskega in iz Ukrajine, ki so jih nacisti kot delovno moč razmetali med kmete, tudi med koroške Slovence. Ti poljski in ukrajinski deportiranci in deportiranke so med Korošci sprejeti kot bratje (primeren naslov Med brati!). Razvije se tudi ljubezen med domačim sinom Markejem in mlado Poljakinjo. Ker poroka med deportiranko in domačinom, ki ga vsak čas čaka vpoklic k vojakom, ni mogoča, posreduje domači, v nemške kraje izgnani škocijanski župnik in izposluje na škofiji dovoljenje za skrivno poroko. Roman je zelo napet. Godi se v Mali vesi pri Škocijanu v Podjuni. Medvojne razmere so nakazane z dokumentacijo.

S tem, da je roman bralo preko sto tisoč Slovencev in jim je bila predložena naša koroška zemlja in duša (roman se godi v krščanski in narodno zavedni družini), se je nedvomno okrepila duhovna vez z nami Korošci. Pozdravljamo, da se za našo usodo, preteklo in sedanjo, zanimajo slovenski književniki in da slovenske revije, kulturne in verske, objavljajo o nas članke in povesti.

KOROŠKO — AMERIŠKA POROKA

Na Dunaju se je pred nedavnim poročil g. Miro Krek, sin pokojnega ljubljanskega univerzitetnega profesorja dr. Gregorja Kreka, ter gospodična Mojca Rutarjeva, koroška rojakinja. G. Krek je po vojni študiral na Dunaju, nato je odšel v Združene države, kjer si je ustvaril novo existenco. Pred nekaj meseci se je pa vrnil v Avstrijo in se poročil. Čestitamo!

Vzravnani stoji poleg nje v sanah in napeto drži vajeti. Od njega veje moč, gotovost, zavetje. Takole potovati pod njegovim varstvom, se zamisliti Nanika, pa bi nobena daljava ne bila prevelika, ne nobena noč pretemna . . .

Drevesa so jima zasenčila pot. Veje so stvorile nekakšen svod, ki jih je sprejel v svoje okrilje. Še tu je prodiral temo blesk njenih oči.

Kako vse drugače je, kakor pri ponosni Mariji, si misli Janko. Ta hodi v mestne šole, kakor da bi jaz potreboval v mlinu študirano žensko. Jaz bi rabil takšno, ki zajaše vranca in se ne ustraši temne noči, ki zna zagrabiti za trdo delo.

Ustavil je vranca sredi gozda. Dvignil je Naniko iz sani. Kako peresno lahka je, kakor bi se bala biti komu napoti. Nanika trepeče od vznemirjenja in strahu. Janko pripada Mariji. Toda ali more biti človek last koga? Ne! To so se domenili starejši, ne da bi vprašali srce.

Žejne ustnice so se združile, svet je postal le oaza, na kateri obstajata samo ona dva . . .

„Nanika, nekoč sem mislil, da sem srečen, a zdaj vidim, da sem se motil. Kaj je prava sreča, sem spoznal, ko sem te nezvestno nesel v hišo. Prišla si iz gozda kot lahna snežinka in stopila v moje življenje. A zdaj nesiva novoletni pozdrav tvojim roditeljem . . .“

Sonja

VESELO

v novo leto

Po neznosnih mračnih dneh, ko so naša očesca zaman iskala kosček modrega neba, ko je zapuščeno jesensko naravo prekrivala gosta megla, je starka Burja prav za sam Božič iztresla svoje pernice. Sneg je prekril s svojo bleščečo lepoto vrtove in livade in nad vsem stvarstvom je zasijalo nebeško sonce. Kaj čuda, da sredi te lepote res z veseljem stopamo v novo leto 1957.

Prijateljski moji mladi! Krepite svoje duševne sile v petju, učenju in čitvu, jačite v delu, športu in veselju svoja mlada ramena, ki bodo nekoč nosila usodo našega naroda.

Res lepo zemljico nam je ustvaril Bog na Koroškem; kakor da bi bil oni dan prav židane volje, ko je ustvarjal to čudovito deželo.

Ko romaš po zimskem gozdu, se ti zdi, da nobena pravljica ni mogla dovolj živo opisati vse te bajne lepote. Drevesa so posuta z milijoni dragulji. Čarobna in veličastna so. Srce že sluti, kako lepa bodo šele takrat, ko jih bo vigred ljubeče odela s svojim nakitom. Drevesa v snegu, nad njimi sinje nebo, osvetljeno od večerne zarje! In jutra, polna sončnega sijaja, ko si je nebo nadelo praznjo obleko v nepopisni modrini — da, to je raj na zemlji.

A zemlja spi; pod snežno odejo počiva ozimina. Kaj kmalu bo v novem letu spomlad pognalo žito iz tisočerihih klic in rodilo naš ljubi domači kruhek.

Dom, hiša očina... zdi se mi, da bi se moral človek pokrižati, ko izgovarja te besede. Ko boste pod rodnim krovom v okrilju materine ljubezni prekoračili prag novega leta, se morda spomnite tudi onih tisočerihih sirot, ki vsega tega nimajo, ki tavajo okrog po svetu brez doma in ljubeče roke svojcev. — Da, videla sem revščino, tesna stanovanja, puščobo in mrz. Družine, kjer niti toliko prostora niso imeli, da bi si postavili božično drevesce in jaslice. In vendar so ponekod obesili smrečico kar na strop, ali vsaj za okna zataknili nekaj jelkinih vejic. V vsej tej revščini pa so njihove oči izražale bogastvo spomina na rodni dom in svojce ter upanja v lepšo bodočnost.

Materina ljubezen in očetovi nauki, spomin na dom, to je tista čudovita bilka, ki se je človek krčevito oprijemlje, kadar ga zajame vrtnec življenja. Kdor si je to močno bilko očeval v svoji duši, okrog njega zaman buče pogubonosni viharji sovraštva. Pripognejo ga trenutno k tlom, zlome pa pa nikdar.

Zatorej, če ste v starem letu morda bili z vsem nezadovoljni, jezili stariše, bratce in sestrice — v novem letu naj bo to vse drugače!

Naj vam usoda prihrani, da bi morali nekoč občutiti, kaj se pravi biti brez matere, brez hiše očine...

Ko boste božali in se spomnili tudi onih mnogih štirinožnih prijateljev, ki so prav tako trpeli, ko je sovraštvo med ljudmi prišlo do izbruha. Često se je zgodilo, da je zvesti pes prepotoval velike razdalje, preplaval jezera in reke in mnogokrat podlegel naporom, ko je žalostno iskal svojega gospodarja. Nemalokrat se še dogaja, da mucika po ruševinah žalostno mijavka in išče svoj topli zapeček in kanarček svojo kletko, kjer je vendar bilo kaj za pod kljun...

Mladina! Vse to gorje se rodi iz sovraštva, nezadovoljstva, nasilja. Zato proč z vsem tem! Naša srca naj zajame moč ljubezni in sprave. Zemlja je dobra mati vsem njenim otrokom, samo ne dopušča, da bi zlorabljali njena bogastva za pogubonosne svrhe. Za vse je svet dovolj bogat, samo mislite vedno na to, da je vsakdo, ki ga srečujete na življenjski poti, vaš brat ali sestra.

Če bo mnoga srca prevzela takšna miselnost, nam ne bo več treba izgubljati mladih sil v obrambi in reševanju iz revščine. Nad trpinčeno zemljo bo zasijalo konce ljubezni in razumevanja, naš duh pa nam bo pomagal prodirati v tajnosti narave in ona nam bo radovoljno bogatila nadaljno usodo.

Sonja.

Za mladino in prosveto

IZ SLOVENSKEGA KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Selani so gostovali v Šmarjeti v Rožu

Kot smo že pred kratkim v našem listu omenili, so nas že enkrat obiskali selski igralci in sicer z igro „Vrnitev“.

Dne 9. decembra pa so nas zopet presenetili in razveselili z lepo opereto „Miklavž prihaja“. Popred pa sta sledili dve kratki, a zelo poučni igrici. Prva nam je pokazala, kako Marija nobenega ne zapusti in pomaga vsakemu, ki se zaupno zateče k njej in jo prosi pomoči. Druga sicer bolj težka, toda zelo pomembna igra: videli smo boj, ki ga ima vsak za bojevati proti trem sovražnikom duše in si v tem boju pribori tudi zmagošlaven venec, ki ga ob koncu življenja ponese svojemu Stvarniku.

Pri lepo podani opereti pa smo se kar uživali v neskončno blaženost nebeških angelov.

Nasprotna slika pa nam je pokazala grozoto pekla. Ko pa je prišel lepi Miklavž, smo bili skoraj veseli, da se mu je tako mudilo, sicer bi nas gotovo posprševal in bil za svoje slabo znanje marsikdo od nas pokaran in morda žrtev hudobnih parkljev. Igralci so vsi svoje vloge izvrstno rešili in jim gre zato naše priznanje!

Da imamo Šmarječani radi pošteno, domačo zabavo, je pokazala polna dvorana gledalcev. Zato se vsem igralcem najlepše zahvaljujemo, posebno pa preč. g. kaplanu Matku za ves trud, ki je bil povezan s to kulturno prireditvijo.

Dragi Selani, kaj kmalu spet nasvidenje v Šmarjeti v Rožu!

Kulturna prireditev v Kotmari vesi

Z majhno prezidavo župnišča smo dobili lično farno dvorano, ki smo jo na kvatarno nedeljo slovesno blagoslovili in otvorili. Ob tej priliki nas je farna mladina presenetila z lepo uspelo akademijo v čast adventni Kraljici. Spored je bil sledeči: cerkveni mešani zbor je zapel naslednje pesmi: imakulata, pozdravljena Brezmadežna, Zdrava Marija. Nato je sledila deklamacija: Kraljici večne domovine (Limbarski). Dekliška mladina je

podala zborna deklamacijo „Naši Materi“ (Rož, Podjuna, Zilja se poklanjata Mariji). Nazadnje smo gledali še igro: „Slepi jetnik mladosti“ (Marija Gašperšičeva), ki nas je vse zgrabila. Igralci, ki so bili po večini prvič na odru, so kar dobro rešili svoje vloge. Prireditev je zapustila pri vseh številnih obiskovalcih globoke vtise. Režija prireditve je bila v spretnih rokah g. Alojzija Hribarja. Želimo si še več takih prireditev.

Pri Šerčerju v Šmihelu smo se zbrali

Na Štefanovo smo šli po stari tradiciji spet k Šerčerju. Saj je vsako leto na Štefanovo v Šerčerjevi dvorani kaka kulturna prireditev. Tokrat so nam pokazala dekleta iz ljudske šole lepo igro „Izgubljeni raj“.

Radi misijona in Marijinega obiska dalj časa niso imela skušenj, pa kljub temu so igro kar dobro podale. Tu pa tam se je opazila kaka hiba. Nežka in Urška sta bili naj-

bolj posrečeni vloge. Igra nas uči, da naj bi bil vsak s svojim stanom zadovoljen. Srečen je vsak let tam, kjer je bil rojen in vsako tujo gnezdo ga dela nesrečnega, kakor Urško in njeno mamo grad in njegovo življenje. Domač dom, domači log in gaj ju zopet osreči, ko nista znala premagati svoje radovednosti in zaradi tega sta izgubili raj. Prihodnjič na svidenje!

Gornja slika nam predstavlja sv. Tri kralje iz leta 1511 in spada v vrsto najboljših slik-lesorezov velikega umetnika Albrehta Dürerja

Pismo iz tujine

Zadnji trenutek sem še ujela vlak. Ker sem del poti tekla, sem stopila v vlak še vsa zasopla. Da se malo oddahnem, sem obstala kar pri vratih. Pa me povabi starejši gospod, po vsem videzu eden izmed tistih, ki si že s prvo besedo pridobijo zaupanje ljudi. Pozneje se mi je predstavil kot upokožen duhovnik.

Kmalu sva se zapletla v prijateljski pogovor, katerega vsebina je bila prelepa koroška dežela in njeni ljudje. Med pogovorom sva prišla tudi do izseljevanja in mešanih zakonov. Po svojem mišljenju sem izrazila začudenje, če sploh more biti srečen zakon, ako vzame Slovenec — nemko ali podobno. Na to vprašanje mi je povedal dogodek, ki ga je sam doživel:

Bil sem na obisku pri sorodnikih nekje v Nemčiji. Med vojno v tistem kraju niso imeli duhovnika. Pa me pride neki moški prositi, da bi spovedal njegovo ženo, ki so ji ure že štete. Seveda sem se torej odpravil. V moje veliko začudenje je bilo njeno prvo vprašanje, če znam slovensko. Vesel sem ji potrdil. S solznimi očmi je nadaljevala:

Tudi jaz sem Slovenka. Še čisto mlada sem odšla sem v službo, kjer sem se pozneje poročila in ostala. Mož je bil Nemec, otroke sem na njegovo željo vzgajalav Nemce. Tudi jaz sem morala biti Nemka. Toda tu notri — pokazala je na srce — tu notri je vse slovensko. Revščina doma me je privedla do tega, da sem tu ostala, toda vse življenje sem prosila Mater božjo, da bi vsaj še enkrat mogla spregovoriti slovensko besedo in v svojem jeziku opraviti sv. spoved. Mati božja me je uslišala — gospod, stotisočkrat vam hvala.

Govor jo je zelo utrudil in je zadnje besede le še hlipajoče iztisnila. Čez nekaj trenutkov je zaspala za vedno.

Tesno mi je postalo v duši in oba sva globoko zamislila. Kmalu na to je sprevednik zaklical končno postajo in poslovila sva se.

Deževalo je, ko sem se vračala. Kapljice so trkale na okno in se v drobnih curkih zlivale po steklu. V vagonu je bilo skoraj prazno. Enakomerno so udarjala kolesa ter pela svojo enolično pesem. Mislila sem na ubogo ženo, ki je morala vse življenje globoko v srcu skrivati zavest, da je Slovenka.

Anita

Pada snežec

Pada snežec beli
na ravan prostrano
in pokriva zrnje
v zemljo posejano.

Bela snežna odeja
čuva kal življenja
skrito v drobnih zrnih,
dokler mrz ne jenja.

A spomladno sonce
snežec bo izpilo,
novo bo življenje
iz zemlje priklilo.

Tudi v naših srcih
takrat vzklije nade:
morda rodna gruda
sprejme nas že rada?

ZA DOBRO VOLJO

Stari mornar sloni ob graji broda in v elegantnem loku pljuva v morje. Približa se mu nališpana dama z vprašanjem:

„Gospod mornar, kaj bi se zgodilo, če bi se naša ladja zaletela v kako ledeno goro?“
„Po vseh pravilih bi jo razklala na dvoje.“

„A če bi se zaletela v kako drugo ladjo?“
„Bi jo tudi razklala na dvoje.“

„Kaj pa ako bi naletela na kako podvodno skalo?“

„Bi jo pač razbila.“ Očitno oddahnjena še vpraša dama:

„Torej je naša ladja tako močna, da ni nobene tako velike ovire, da bi se ob njej lahko razbila?“

„Pač“ — ???

„Če bi se trčila z žensko neumnostjo bi se gotovo razbila,“ odgovori mornar in krepko pljune v morje.

Od vsega ima, nekaj...

Boter: „Janez, ti imaš pa čisto atekov nos!“

Botra: „Res je! Ampak oči imaš pa mamine!“

Janezek: „Hlače pa so od starejšega brata.“

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Waggenerl:

Kako je bil bolni ptiček ozdravljen

V začetku je prišlo le malo ljudi iz mesta k hlevčku in med njimi celo nekaj nebodijhtreba, ki so pač vedno poleg, kjer je več ljudi. Ampak pred vsem so prišli ubogi in bolni, slepi in gobavi. Poklekali so pred dečkom in se poklonili in goreče prosili, da bi jih ozdravil. Mnogim je bilo tudi resnično pomagano, ne čudežno, kot so v svoji preprostosti mislili, temveč z močjo njihove vere.

Dolgo časa je stala tudi neka mala deklica med gručo ljudi pred vrati in se ni mogla preriniti naprej. Mati Marija jo je končno poklicala: „Stopi noter!“ ji je rekla, „kaj pa imaš v predpasniku?“

Deklica je razgrnila predpasnik in tam je čepel majhen ptiček. Prestrašen in razmršen, prav majhen ptiček.

„Poglej ga!“ je rekla deklica Jezušku. „Pred paglavci sem ga rešila, potem ga je pa še mačka hotela požreti. Ali ga ne moreš ozdraviti? Če Ti dam zato mojo novo punčko?“

Oh, ta igračka! Kljub temu je bila to le težka zadeva. Tudi sveti Jožef, sicer uviden mož, se je popraskal po goli glavi in

reveži so v svoji nesreči stali okrog in strmeli v na pol mrtvega ptička v predpasniku. „Ali je imel morda tudi ta verno dušo?“

To le bolj težko. Ampak glejte, nebeško Dete si samo še ni bilo prav na jasnem in je pogledalo zato hitro navzgor, kjer so sedeli mali angeli na tramovju. Ti so takoj prileteli pomagat; ptički so jim bili najljubši tovariši pod nebom. Zdaj so pogladili bolnemu perje in ga očistili, skrbno poravnali peruti in uredili tudi rep. Kaj je ptič brez repa, pač žalostna stvar!

O vsem tem niso ljudje seveda ničesar opazili. Videli so le, kako se je perje ptičku polagoma uravnalo, kako je odprl kljunček in začel po malem čivkati. In nenadoma je razprl tudi krila in z blaženim krikom se je pognal preko glav v prostost.

In začudila se je množica in slavila Boga zaradi tega čudeža. Samo mala deklica je še stala tu in držala predpasnik v rokah. Ampak v njem ni bilo nič drugega kot malo zlato, blesteče peresce. In to gotovo ni bilo peresce drobnega ptička, morda ga je zgubil v zadregi kak angelček.

Kako je bilo v minulih časih na Radišah

(Po zapiskih L. P. priredil *)

Marijino „prikazovanje“

Takrat je župnikoval na Radišah gospod Drobež. Bilo je menda v letu 1886, ko se je poleti, nekako med 26. julijem in prvimi dnevi avgusta, v gozdu blizu Culehnerja v Rutah baje Marija prikazala dvema 12–13 let starima deklicama, Kučnikovi Mojci, hčeri takozvane „pogačerne“ (o kateri bo še pozneje govora) in Tolmajerjevi Naniji. Prikazen se je baje večkrat ponovila in vest o tem čudovitem dogodku se je kot blisk razširila po bližnji in daljnji okolici. Spravila je na noge staro in mlado. Med ljudstvom sta se kmalu stvorila dva tabora. Eni so vestem o prikazovanju slepo verjeli in v trumah drli na kraj Marijinega prikazovanja, tam glasno molili in darovali lepe denarce za postavitev zidane kapelice in pozneje celo cerkve. Najprej je zrastle iz tal lesena kapelica in vanjo so ljudje kmalu nanosili mnogo tablic z zahvalnimi napisi za uslišane prošnje. Celo nekaj bergelj so postavili v to kapelico tisti, ki so bili prepričani, da jim je na tem mestu Marija izprosila pomoč.

Skrivnostna Jerca

Drugi ljudje so pa bili bolj zadržani v presojanju te nenavadne zadeve. Sumili so 31-letno Jerco Bolina, ki je bila kuharica v župnišču, da se ona, preoblečena v Marijo, hodi prikazovat otrokom v omenjenem gozdu. Dolžili so tudi njeno 46 let staro teto Heleno Bolina, ki je tudi služila v župnišču, da Jerci pri tem prevarantskem poslu pomaga. Svoje sume so ti nezaupneži utemeljevali s tem, češ da se je Jerca že

dalj časa čudno vedla. Bila je cerkvena pevka in vsakokrat je pri maši med povzdigovanjem zapadla v neko čudno nezavest in se zgrudila na že pripravljeni stol. V teku let si je s tem pridobila nekaj občudovalcev in častilcev, ki so si šteli v srečo in čast, da žive v fari, ki ima v svoji sredi tako pobožno dušo ter ji v srcu že zavidali prostor, ki ga bo gotovo zasedla v nebesih.

Vprav zaradi teh posebnosti si pa je nakopala tudi mnogo sovražnikov, ki niso verjeli v iskrenost njenega obnašanja ter ji očitali, da počenja vse skupaj iz hinavščine ali fanatičnega svetohlinstva. Jerca pa je bila drugače zelo odločna ženska in je na očitke svojih nasprotnikov imela vedno pripravljen oster in zabeljen odgovor.

Oblast stopi vmes

Ko so romanja k novi kapelici zavzemala vedno večji obseg, je posegla vmes tudi svetna oblast. Orožniki so začeli razganjati romarje, ki so se zbirali na „posvečenem kraju“. Toda romarji so se pred orožniki umaknili samo do bližnjega gozda, kjer so z jezo in nevoljo čakali, da so orožniki odšli po svojih opravkih, nakar so se romarji povrnili nazaj h kapelici.

Nekega dne so pa prišli orožniki s skupino delavcev. Ti so kapelico podrli. Orožniki so pa nato v župnišču izvedli temeljito hišno preiskavo. Prebrskali so župnišče in strehe do tal; prav posebno piko so imeli na ženska oblačila. Jerca in ostali ženski posli v župnišču so morali odpreti vse omare. Orožniki so vse njihove obleke pokazali obema deklicama, Mojci in Naniji, katerima

se je „prikazovala“ Marija, ter ju spraševali, ali ni bila Marija oblečena v katero izmed Jerčnih oblek. Toda oba otroka sta vztrajno trdila, da je bila Marija oblečena drugače.

Orožnike je pri njihovih preiskavah podpiral tedanji župan Korpič pd. Pistotnik ter njegov učeni sosed Tavar — Sternfeld (o katerem bom imel še kaj več povedati).

Razburjenje med ljudmi je bilo veliko in obe stranki „vernih“ in „nevernih“ sta si bili hudo v laseh. Zmedo je pa še povečal nov dogodek. Nekega dne je skupina otrok, ki se je vračala iz šole v Verovcah proti domu, v Puhovem gozdu tudi „videla“ Marijo.

To je pa bilo le preveč za naše Radišane. Omajalo je vero tudi v večini tistih, ki so bili prej prepričani o resničnosti prikazovanj v Rutah.

Sodnija ni mogla ničesar ugotoviti

Svetna oblast pa je nadaljevala s preiskavo. S pomočjo različnih poizvedb in zasliševanj so orožniki le zbrali toliko obtežilnega materiala, da je bila Jerca z nekaterimi njenimi prijateljicami in podpornicami zaprta in postavljena pred sodišče. Glavna obravnava je bila v marcu leta 1887 na sodišču v Celovcu.

Goljufije in prevare so bile obtožene:

Jerca Bolina, stara 31 let, kuharica,

Heleno Bolina, 46 let stara, dekla,

Ana Riedl, stara 21 let, dekla,

Urša Dovjak, dekla ter mežnar in njegova žena in še nek farovski hlapec.

Na obravnavi je bilo zaslišanih 33 prič. Bili so to največini otroci, katerim sta Mojca in Nani pripovedovali o Marijinem prikazovanju.

Obtožnica pa je bila zgrajena na šibkih temeljih, ker ji je manjkalo slehernih dokazov proti obtoženkam. Posebno otroci so jih razbremenjevali, ker so trdili, da glavna obtoženka Jerca ni podobna Mariji, ter da je bila Marija drugače oblečena, kot so bile obleke obtoženek.

Pač pa sta obremenjevala Jerco župan Korpič in Tavar. Dolžila sta jo svetohlinstva in izjavila, da je Jerca tudi drugače igrala veliko vlogo v župnišču. Tudi višja cerkvena oblast je podala neugodno mnenje o Jerci in njeni preteklosti. Tako je navedla, da je že nekoč prej glumila, češ da ima tudi ona Zveličarjeve rane. Zaradi tega so jo bili poslali na opazovanje v bolnico elizabetink v Celovcu, kjer so ugotovili, da je bilo vse skupaj le prevara.

Vse obtoženke so bile oproščene zaradi pomanjkanja dokazov. Ljudstvo je pa tudi počasi pozabilo na novi romarski kraj, ki je zapadel v zapuščenost. Zato se tudi oblast ni zanj več brigala. Vendar pa je na tistem čez nekaj časa nekdo na tistem kraju postavil novo, majhno leseno kapelico, ki še dandanes stoji in je edina nema priča nekdanjih razburljivih časov na Radišah.

Župnik Drobež k tem dogodkom ni zavzel jasnega stališča. Vse skupaj je tako vplivalo na tega samozvestnega in podjetnega moža, da je nagloma odšel z Radiš ter se s tem umaknil nadaljnjim neprijetnostim. Preselil se je v Mohliče.

Obstala je pred njim in ga pobožala po kosmati bradi. Drugikrat bi se Gregorju kar zasmel obraz, danes pa se je ves resen poganj naprej, ne da bi odgovoril na vprašanje.

Na osredku se je prikazal Marček. V rokah je nosil odlomljeno češnjevo vejo in posnemal zastavonoše pri procesiji. Že je imel Gregor na jeziku grobo besedo, da bi fanta ozmerjal, ker je vejo odkrhnul. Pa je pogoltnil besedo in molče v oblačnem obrazom stopal mimo češnje in velikega jerbasa, polnega črnordecga sadu.

Tilka je prišla Markca za roko in mu zašepetala: „Ata je nataknen.“ Stopila je k jerbasi, si dala svitek na glavo in dvignila košaro. S prožnim korakom, kakor da gre na sprehod, je nesla češnje v klanec. Tih, ko da so si tuji, so stopali po poti vsi trije.

Skozi gosto grmovje se je zasvetila bela prostrana hiša. Veliki orehi in visoke murve so zakrivali Gregorjev dom. Sonce je zašlo za gore, vročina pa le ni odnehala. V gorskem kotu so se zbirali oblaki.

„Dež bo!“ je pripomnila Tilka.

„Bog ga bo dal, saj smo molili,“ je mehko pripomnil fant.

„Ravno prav, da sva češnje obrala, sicer bi vse razpokale. Jutri jih ponesem v vas. Če jih dobro prodam, si kupim jopico!“

Neznanci, ki pišejo za druge

(Nadaljevanje s 3. strani)

vetnika, ki je Bernsteinovim dramam dodal prav tisto posebno značilnost, ki so jo potem nevedni kritiki označili kot „tipično bernsteinski zaplet“. In uspeh je seveda bil zagotovljen.

„Zamorci“ pa imajo tudi svojo kavarno v Parizu, ki jo nekateri imenujejo tržišče za duševne proizvode. V kavarni Harcourt blizu univerze Sorbonne lahko dobiš „zamorca“ za vsakovrstno pisanje. So to zanimivi ljudje, ki imajo svojo življenjsko filozofijo. Kljub dokazanim sposobnostim nimajo posebnih ambicij po slavi in časti, zato jih prav nič ne moti, da se drugi šopiri z njihovim delom. Vedo pač, da je slava minljiva. Po drugi strani pa marsikdo izmed njih nima dovolj trde kože. Resnični ali navidezni avtor prebije cele dneve in tedne po čakalnicah raznih založniških podjetij, mora slišati marsikatero grenko, predno mu uspe prepričati kakega založnika, da ponujeno delo natisne. Tako je znan primer nekega zgodovinarja, Hektorja Flaischmanna, ki je pozneje izdal svoja dela pod lastnim imenom in je od tega kljub veliki marljivosti prav skromno živel. Mnogo bolj je izhajal prej, ko je pisal za druge. Med njegovimi odjemalci sta bila tudi dva člana Francoske akademije.

Pravtako pa neznani pomočniki povečujejo znanstveno slavo nekaterih univerzitetnih profesorjev, kot se je pokazalo pri neki sodni obravnavi pred sodiščem v Lyonu na Francoskem. Tam je več inženirjev tožilo nekega univerzitetnega profesorja, ki že dolgo poučuje na tamošnji tehniški fakulteti, ker jim ni plačal obljubljenega honorarja za strokovna dela, ki so mu jih oni spisali in jih je potem profesor objavil pod svojim imenom. Pred sodiščem je eden izmed inženirjev izjavil: „Bil sem v zadregi za denar, zato sem sklenil dogovor z nekim posredovalnim uradom, da bom po naročilu in za plačilo pisal znanstvena dela iz moje stroke. Preko tistega urada sem prišel v stik z dvema univerzitetnima profesorjema in sem potem zanju delal.“ Eden izmed obeh je bil toženec, a drugega pa inženir ni hotel izdati, ker mu je honorar v redu plačal.

Če zatisneš oko

Če zatisneš oko, si predstavljaš lahko: sonce, rože, mladost in svetlo sinje nebo — ker zunaj še črčki vedno pojo, da si sonce že zdavnaj zašlo!

Če zatisneš oko, še zagledaš vedno: sebe otroka, svoje, to srečo in to — ker znotraj neke še potoki vro, s katerimi vse je naenkrat prešlo!

Če zatisneš oko, ti postane večkrat hudo: to je šlo, to še bo, življenje je trdo — povsod, povsod je baje čisto pošlo, kar vselej je rekalo: bo, še bo!

Če zatisneš oko — in to pride včas tako — da uživaš mižé nečesa lepoto vso, se duši večkrat tajna vrata odpró, skoz katera enkrat vse s teboj bo šlo...

Valentin Polanšek

F. GRIVSKI:

3

Vozniki POVEST

Grobo je zarobantil in stresel vso jezo nad delavce, katerim ne vzame zaslužka ne toča ne moča.

Počasi je rinil navzgor po ozarah. Stisnilo ga je v srcu ob pogledu na ožgane njive in zevajočo zemljo. Zemlja! Zakaj mi je zamerila ta moja zemlja? Z rokami sem zabil njivam kamenje, s plugom sem ji zrahljal brazde, vrhane vozé gnoja sem ji nepaljal, kot otroka sem jo božal, gladil in negoval. Pa se je uprla in zavrgla mojo skrb in ljubezen! Postala je trda, osorna in nerodovitna. Malo daje in še to malo oklesti toča ali sežge suša! Odnoslo nas bo kmete, ker nam je jalova postala zemlja.

Pred hišo na vrtu je zaslišal vesele krike: „Drži se, Marček, za vejo se primi! Joj, kako lepo rdeče sol!“

Ustavil je Gregor korak in poslušal. Njegova otroka sta brala češnje. Nad vse rad je imel ta svoja otroka, toda danes sta mu tuja, samo v breme sta mu in skrbi mu nalagata. Marček! Študent je, osmošolec. Pred leti je upal, da bo vanj zapregel kmetijo, ko ne bo sam mogel vleči. Pa je bilo fante

drobno in šibko. Poslal ga je v mestne šole. Mati mu je vtepala v glavo, da bo postal kapucin, pater, ki bo pridigal in vodil procesijo. In Tilka? Celo gospodična je zrastle v njej. Šestnajst let ji teče, lahko bi prišla za motiko. Pa ne! Poje, bere knjige, šiva in šari ves dan po hiši. Petkrat na dan si umije roke, v ogledalu se gleda in lase popravlja, vse ji gre bolj od rok kakor kmetija. Če zarohniš, se pa že vtakne vmes žena. Nič ne rečem! Pridna je ta moja žena! Od jutra do noči gara, pa je tudi ni maše, ne procesije, da bi jo zamudila.

Z roko je zamahnil in sopihal po poti. Pred njim se je v mislih podirala velika bela hiša in na široko zevala pregreta zemlja. Na razvalinah te hiše bo ostal on sam, gospodar Gregor, dokler tudi njega ne požre zemlja. „Saj ne bo več dolgo!“, je zastokal v črnih mislih. „Kmalu nas bo odneslo vse skupaj!“

Na vrhu košate češnje se je vzpenjal Marček. Gugal se je na veji in pel „Aleluja“. Zagledal je očeta, prenehal s petjem in zaklical: „Ata!“

Po stezi je pritekla Tilka. Vitka deklica, lepo zrastle, za svoja leta že velika. Obraz ji je žarel. Za ušesa si je obesila češnje. „Ata, kod pa hodiš?“

„Moje boš kupila in soli,“ je robato zaskelal oče. Oba sta umolknila in se tiho spogledala. Na večnem pragu se je prikazala mati. Zasenčila si je oči z rokami in zaklicala v brajdo: „Večerjat! Hoji!“

„Hoji! Že gremo!“ je v obe roki zategnil Marček.

Pred hišo je Gregor zgrabil jopič in klobuk ter treščil oboje na cvetoči oleander. Zavihal si je rokave in zavil v hlev. Otroka sta stopila v vežo, kjer se je na dolgi mizi kadila večerja: velika skleda zabeljene polente in zraven široka latvica s kislim mlekom in debelo smetano. Marček je obstal pred kuhinjskimi vrati. „Mama“, je potihoma klical, „naš ata je pa jezen. Nič ne govoril!“

Ob ognjišču se je zganila drobna ženica. S predpasnikom je odstavila velik lonec zavretega mleka in si brisala roke. „Kje je ata?“ je vprašala.

Tilka je odložila jerbasa s češnjami, stopila pred ogledalo in si ravnala lase. „V hlev je šel,“ je odvrnila na vprašanje.

Gregor je odvezal živino in jezno metal verige v jasli. Na dvorišče so prišli najprej težki voli, za njimi molzne krave, poskočne junice in dva telička, ki sta se takoj udarila z majhnimi rožički.

(Dalje prihodnjič)

Atomska bomba in vreme

Marsikdo je prepričan, da eksplozije atomskih in sedaj vodikovih bomb vplivajo na vreme. Doselej so znanstveniki to teorijo zavračali, čeprav včasih oprezno. Letos sta izšli dve pomembni poročili, ki govorita o vremenu in atomskih eksplozijah. Krajše poročilo je objavila svetovna meteorološka organizacija, drugo pa je ameriško poročilo o „Bioloških posledicah atomskega izžarevanja“, ki ga je izdala nacionalna akademija znanosti in govori v njem tudi o vremenu.

Ko je svetovna meteorološka organizacija zbrala vse razpoložljive podatke in vprašala za mnenje meteorološke zavode v posameznih državah, je prišla do sklepa, da ni upravičeno mnenje, da bi doslej jedrske eksplozije znatneje vplivale na vreme. Ker pa so znanstveniki previdni, je v poročilu tudi rečeno, da bodo vse poznejše morebitne vplive natanko raziskali in takrat povedali svoje mnenje.

Ameriško poročilo še pogumneje zanika vpliv eksplozij na vreme. „Mnoge človeške iznajdbe — smodnik, radio, letala in televizijo — so dolžili za spremembe vremena in podnebja. Nič čudnega ni, če so tudi atomske in termonuklearne eksplozije... prišle zdaj na vrsto.“

Poročilo sicer priznava, da „je videti, da je bilo v zadnjem desetletju več nenavadnega in nezaželenega vremena kot prej, toda če to vreme statistično analiziramo, bomo videli, da te navidezne abnormalnosti ne presegajo okvira verjetnosti.“ Ameriško poročilo celo zanika možnost, da bi eksplozije v prihodnje utegnile vplivati na vreme, medtem ko je svetovna meteorološka organizacija bolj previdna. „Energija termonuklearne eksplozije je majhna v primerjavi z večino obsežnih vremenskih procesov. Sicer pa je znano, da se mnogo te energije izrabi tako, da ne vpliva na atmosfero.“ Vendar pa

„ostane možnost, da bi eksplozija odigrala vlogo prožilnega mehanizma, ki bi mnogo večjo količino energije speljala s poti, po kateri bi ta energija sicer šla.“

Ta prožilni mehanizem naj bi imel trojno posledico. „Delci, ki jih eksplozija vrže v zrak, utegnejo imeti kak katalitičen vpliv na oblake in v tem primeru bi jim lahko pripisovali spremembe v oblačnosti ali padavinah na obsežnih področjih.“

Drugo možno posledico bolj na splošno sprejemajo. Prah jedrskih eksplozij utegne pomembno vplivati na električno stanje v atmosferi. Toda odgovor na to se glasi, da je vsak tak vpliv neznaten v primerjavi s splošnim stanjem v atmosferi. Z druge stra-

ni pa bi namerno spuščanje radioaktivnega materiala v stratosfero koristilo proučevanju gibanja zračnih gnot. Prav tako bodo verjetno uporabljali termonuklearne eksplozije za proučevanje premikanja zračnih gnot med stratosfero in nižjimi plastmi.

„Prah, povzročen v preteklosti po vulkanskih izbruhih, je oslabil neposredno sončno žarčenje na tleh tudi za 10 do 20 odstotkov. Toda doslej ni bilo opaziti, da bi atomske eksplozije vplivale v tem smislu.“

Vse to je najbrž res, ni pa opravičilo za ponavljanje poskusov s termonuklearnimi orožji. Vse, kar lahko še tako dober znanstvenik pove je nujno vezano na dosedanje izkušnje, pojave in posledice. Glede prihodnjih možnih posledic ter monuklearnih eksplozij pa so skoraj vsi znanstveniki mnenja, da bi bilo najbolje, ko bi prenehali z njimi.

S. P.

Ko so ovoj odprli, so pa našli v njem samo kup — svetih podob.

Ali ni čudno?

Odkar se televizija tako močno širi, so ugotovili, da se tudi prodaja copat zelo veča. Tudi tobaka precej več prodajo. To prihaja od tod, da ljudje po večerji ostanejo doma, si obujejo copate, prižgo cigareto in gledajo v televiziji dogodke po svetu. Iz najdba ima, kakor vidimo, zasluge za povzdigo družinskega življenja in trgovine s copatami.

Pogrebni običaji

Ljudstva imajo posebno v vzhodnih deželah navado, da močno objokujejo umrle. Kadar je v Perziji umrl imenitnik, niso jokali, kot je naravno, le sorodniki in prijatelji, marveč tudi za to posebej plačani ljudje in celo — konji. Žavalim so dali v nozdrvi gorčična semena, tako da so jim med pogrebom padale iz oči solze na cesto. Čim imenitnejši je bil pokojnik, tem več je moralo biti tarnanja in solz.

Kmet in ropar

Kmeta, ki je šel skozi gozd, je napadel tolovaj: „Denar ali življenje!“ Kmet je videl, da ga tolovaj ubije, če ne izroči denarja. Zato je to storil rekoč: „Tu je denar, ki pa ni moja, ampak občinska last. Ker mi pa ne bodo verjeli, da sem bil okraden, prestrelite moj plašč.“

Ropar mu je napravil to uslugo in ustrelil dvakrat. Kmet je prošil: „Še en strel.“

Ropar: „Nimam nobenega naboja več.“

Kmet: „Tako je pravi!“

Vzel je gorjačo in lopnil tolovaja po glavi, da je omahnil, in mu vzel svoj denar.

PESTRO IN ZANIMIVO

V zračne višine

Že od nekdaj je človeka mikalo v globine morja in v zračne višine sredi vesoljstva, da bi dosegel, kaj se v njih skriva. Prvi znanstvenik, ki si je upal v velike višine, je bil profesor Avgust Piccard. Maja leta 1931 je poletel z balonom kar 16.000 metrov visoko. Naslednje leto je dosegel že 17 tisoč metrov. Pred kratkim sta pa dva Američana prišla s posebnim balonom že v višino 23 tisoč metrov.

Pametna zamisel

V Švici so ustanovili društvo, katerega člani hodijo po ulicah in fotografirajo napake, ki jih zagreše avtomobilisti in drugi vozači. Ko so slike razvite, jih pošljejo vozačem z vljudnim opominom, naj drugič bolj pazijo. Taka opozorila zaležejo v Švici pogostoma več kot kazni. Pri nas še kazni

nič ne pomagajo in je na cestah čedalje več nesreč.

Plesanje propada

Medtem ko okoli nas skoraj treskajo bombe, so se v Parizu zbrali na peto mednarodno zborovanje plesni učitelji. Pritoževali so se, da jim gre slabo: plesanje propada, boj proti modernim plesom, kjer se vse zvija in lomi, ni upravičen in plesni učitelji imajo tudi pravico do državne pokojnine.

V Milanu

so prejšnji mesec zlikovci vdrli na cesti v stari avto župnika Pertico, pobasali iz voza velik ovoj in izginili, misleč, da so v njem težki tisočaki, s katerimi se bodo obogatili.

Če želite

- službo dobiti ali nuditi
- stanovanje najeti ali dati v najem
- hišo kupiti ali prodati
- avto kupiti ali prodati
- motorno kolo kupiti ali prodati
- zakonskega druga poiskati

ali če želite nekaj, česar ne morete dobiti v krogu Vaših znancev dajte oglas v

Naš tednik-Kronika

To je NAJCENEJŠA in NAJUSPEŠNEJŠA POT do izpolnitve Vaših želja

Oglašuj v našem listu!

Srečno ter uspešno novo leto želi vsem Doblanom pri Pliberu in Obrnovim na Blatu

BOGDAN KOVAČIČ

18406 Neff Rd

Cleveland 19, OHIO, U.S.A.

URADNA OBJAVA

CERKVENI PRISPEVEK

„Javen poziv“

Vse katoličane, ki so dolžni plačevati cerkveni prispevek, pa ga za 4. četrtletje 1956 (zaključeno 1. decembra 1956) še niso plačali, pozivamo, da v opominjalnem roku treh tednov, ki se začne 1. januarja 1957, brez nadaljnega poziva plačajo svoj prispevek do 21. januarja 1957 pri pristojnem župnem cerkvenem svetu in da pokažejo ob enem svoj davčni predpis ali mezdni izkaz.

Cerkveni prispevek je po zakonu dolg, ki se mora plačati in Cerkev nima dolžnosti, da bi ga po svojih organih pobirala. Ako prispevek ni plačan, je dovoljena pravna pot. Organi, ki pobirajo cerkveni prispevek, uživajo pravno varstvo in imajo pravico, da zaračunajo 2% zaostalega cerkvenega prispevka kot pobiralno pristojbino. Za četrtletna plačila naj se posebno upoštevajo sledeči roki, in sicer: 1. marec, 1. junij, 1. september, 1. december.

Finančna zbornica krške škofije vošči katoličanom, ki so dolžni plačevati cerkveni prispevek, veselo novo leto in obilo božjega blagoslova.

Finančna Zbornica Krške škofije
Celovec, Mariannengasse 2

MALI OGLASI

VSAKA BESEDA STANE 1.10 š (IN 10% DAVKA)

Poudarjene besede in take z več kot 15 črkami stanejo 2.20 šil (in 10% davka). — Naročilo malih oglasov naslovite na upravo „Našega tednika“, kjer mora biti najkasneje do vsakega ponedeljka zvečer. Oglas morete naročiti tudi telefonsko (Celovec št. 43-58).

KINO

CELOVEC-KLAGENFURT STADTTHEATER

4. — 7. I.: Cinemascope-barvni film „Der Schatz der Kosaren“ (ni za mladino)

8. — 10. I.: Cinemascope-barvni film „Das Schloss im Schatten“ (ni za mladino)

PRECHTL

Do 7. I.: Barvni film „Die Magd von Heiligenblut“ (Osamljeno begunsko dekle najde ljubezen, domovino in srečo).

8. — 10. I.: „Das Ungeheuer ist unter uns“ (ni za mladino).

VOLKSKINO

4. — 8. I.: Barvni film „Lumpacivagabundus“ (Nestroy).

9. — 14. I.: Eden najlepših filmov zadnjih let: Od samostana do svetovnega uspeha v filmu „Die Trapp-Familie“.

WULFENIJA

4. — 7. I.: Cinemascope-barvni film „...denn sie wissen nicht, was sie tun“ (ni za mladino)

8. — 10. I.: „Menschenraub“

PLIBERK

4. — 6. I.: „Wunschkonzert“ (za mladino do 14. leta prepovedano)

8. — 9. I.: „Frauenhaus von Mar-seille“ (ni za mladino)

Enoosni priklopniki, osi za priklopnike, platišča, vzmeti in obročje dobavlja rabljene in poceni AUTOVERWERTUNG FRANZ RUMWOLF, Klagenfurt, Flatscher Strasse 18, telefon 37-78.

Mirtni šopki v raznih lepih oblikah. Vodilna strokovna trgovina „PRINZESS“, Celovec, Alter Platz Nr. 34.

SINGER-jevi ŠIVALNI STROJI za gospodinjstvo in obrt v vseh preizkušeni modernih tipih dobavljivi. Na željo pošljemo tudi prospekt. Singer-šivalni stroji, Klagenfurt, Bahnhofstrasse 4a in Villach, Bahnhofstrasse 14.

Črke za portal pri Jenoch, Tudi Neon-razsvetljava. Klagenfurt, Herrengasse 14

PREPROGE IN ZAVESE pri

PRAUSE

Klagenfurt, Bahnhofstr. 8

Čemu ste v skrbeh, če boste še dobili „Naš tednik — Kronika“ v trafiki ali pa morda pri sosedu! Izpolnite to naročilnico in naš list dobite na dom!

Tu odrežite in pošljite kot tiskovino v kuverti na naš naslov (Celovec - Klagenfurt, Viktringer Ring 26)!

Kot naročnik dobite naš list hitro in zanesljivo!

Naročilnica

S tem naročam list

„Naš tednik — Kronika“

Plačilne možnosti: mesečno 4.— šil. za tuzemstvo. Pri plačilu za pol leta ali celo leto dobite popust.

Ime:

Naslov:

(prosimo, da točno navedete tudi pošto!)

Datum:

(Podpis)

Licht, Kraft, Wärme
für Stadt und Land

VSEM ODJEMALCEM
ELEKTRIČNEGA TOKA
ŽELI
USPEŠNO NOVO LETO

Kärntner Elektrizitätsgesellschaft